

Melinska stenografföreningen

i Stockholm

100 år

Melinska stenografföreningen

i Stockholm

100 år

utarbetad av Esse Lövgren

**Melinska stenografföreningen i Stockholm
Stockholm 1997**

Melinska stenografföreningen
i Stockholm 1997

INNEHÅLL

Förord

Inledning

Disposition av framställningen 8

Källor till framställningen 8

Stockholmsföreningens roll i stenografi-
utvecklingen 9

Föreningens historik i stora drag

Föreningens tillkomst 1897 9

Stockholmsföreningens första år 1897—
1902 11

Föreningens verksamhet under
"storhetstiden" 1902—1931 12

Perioden 1931—1964 23

Föreningen vilar 1965—1982 30

Föreningen återuppstår 1982 31

Kurs- och träningsverksamhet, pris- och märkestagning 45

Föredrag 45

Biografiska notiser om prominenta medlemmar 49

Medlemmar minns

Johnny Sköldvall, en f.d. sekreterare försöker
minnas 61

Ulla Holm, sekreterare i styrelsen 1982,
Stockholmsföreningen väcks till liv ... 65

Gunnar Åhrberg minns 65

Förord

2

För några år sedan kunde vi fira 100-årsminnet av det melinska stenografisystemets skapelse. Ett par år senare, närmare bestämt den 25 februari 1897, bildades i Stockholm en stenografförening, som fortfarande lever och verkar.

Vår förening har alltså funnits i hela 100 år och detta jubileum ville vi uppmärksamma med något extra.

Du håller just nu i Din hand vår minnesskrift, med vilken vi vill berätta om föreningens historia och de eldsjälar som verkat och alltjämt verkar i föreningen och för stenografen. Vi hoppas att skriften skall vara till glädje och stimulans.

Skulle det finnas felaktigheter i materialet vore vi tacksamma för besked härom, vi tar också gärna emot synpunkter och kommentarer.

Stockholm i november 1996

Yvonne Philipsson
ordförande

Inledning

Disposition av framställningen

Det första kapitlet beskriver i stora drag föreningens utveckling. Eftersom underlaget i fråga om protokoll och andra föreningshandlingar saknas eller är magert, får framställningen karaktären av krönika. Bl a har de kortfattade referaten av jubileerna använts.

Kapitel 2 behandlar föreningens stenografikurser och träningsverksamhet, märkestagning, tävlingar om vandringspriser samt åtgärder för att förbättra tillgången på och kvaliteten hos stenografilärarna. I kapitel 3 presenteras en del av de föredrag, framför allt i stenografiska ämnen som förekom på föreningsmötena. Därpå följer ett kapitel där biografiska notiser om prominenta medlemmar i Stockholmsföreningen sammanförts. Minnesskriften avslutas med ett avsnitt där några tidigare verksamma medlemmar redovisar sina minnen av föreningslivet.

Källor till framställningen

Föreningens arkivmaterial från perioden före 1936 har förkommit. Att det äldsta arkivmaterialet på ett tidigt stadium gått förlorat framgår av en notis i Tidning för svensk snabbskrift (TfSS) 1917:42—47, s. 11. Där berättar föreningens andre ordförande från starten, N.C. Ringertz, från det stenografiska livet i Stockholm på 1890-talet bl a: "då alla protokoll och förteckningar över medlemmar på den tiden lära ha gått all världens väg, kan jag ej komma med någon statistik utan måste nöja mig med att hålla mig blott till några av hågkomsterna, såsom ju också begärt blivit."

Ytterligare en notis om arkivmaterialet härrör från början av 1960-talet. Vid Stockholmsföreningens sammanträde 1961-10-08 (Stenografen 1961:6) fick föreningens medlemmar tillfälle att se en del föreningen tillhöriga arkivhandlingar som kommit i dagen vid den pågående stora genomgången och katalogiseringen av förbundets arkiv och boksamlingar. Vad man då troligen fick se var en protokollsbok för perioden 1936—1964 och möjligen också listor över märkestagare och vinnare av vandringspriser. Dessa listor finns i Melinska stenografförbundets arkiv (deponerat på riksarkivet). Framställningen i det följande bygger dels på bevarat arkivmaterial, dels på notiser i Tidning för svensk snabbskrift respektive Stenografen. Protokollsbok finns för

perioden 1936—1964. En del handlingar finns i Melinska stenografförbundets arkiv, serien Ö, Melinska stenografföreningar. De förvaras hos Riksarkivet. För tiden från och med 1982 finns utöver reviderade stadgar årsmötesprotokoll 1986—1996, styrelseprotokoll 1989—1996, verksamhetsberättelser för åren 1985/86—1995, resultat- och balansräkningar daterade 1986—1995, medlemsmeddelanden 1990—1996 samt medlemsförteckningar 1983, 1988, 1991—1996.

För de första 30 åren finns en redogörelse inför 30-årsjubileet 1927 skriven av Sten Fägersten som under lång tid var Stockholmsföreningens sekreterare: Återblick på Melinska stenografföreningens i Stockholm verksamhet under dess 30-åriga tillvaro. Stockholm 1927. I sin stora Melinbiografi har Ernst L. Ekman, som på 1930-talet var verksam inom Stockholmsföreningen, också berört föreningens verksamhet (Ernst L. Ekman, Olof Werling Melin. Stockholm 1971).

Stockholmsföreningens roll i stenografiutvecklingen

I protokoll vid möte i Stockholmsföreningen 1952-12-14 yttrade notarie Erik Elfner: "Tidigare hade förbundet varit identiskt med Stockholmsföreningen. I den mån förbundet hade funnits som särskild institution, levde den i skuggan av föreningen, i vilken alla stenografiska frågor diskuterades."

Föreningens historik i stora drag

Föreningens tillkomst 1897

I Tidning för svensk snabbskrift, nummer 2 för år 1897 (årgång 4) finns infört ett upprop till personer som "hysa intresse för en sammanslutning av melinska stenografer i Stockholm." De ombads att den 25 februari 1897 komma till före detta Beskowska skolans lokaler. Uppropet var undertecknat av e.o. hovrättsnotarien C. Carlberg, v. häradshövdingen S. P:son Lagerberg och fil. kand. Pehr G. Widegren (Se vidare kapitlet med biografiska notiser). I föreningens stadgar angavs i § 1: "Föreningens ändamål är att verka för det melinska stenografisystemets utbredande och att samla förening-

bildandet omtalas föreningen som Melinska stenografföreningen i Stockholm, ett namn som den behållit sedan dess (TfSS 1898:1)

Föreningens verksamhet med kurser, träning och pristagning redovisas i nästa kapitel. Därefter följer ett kapitel som beskriver föredragsverksamheten.

Stockholmsföreningens första år 1897—1902

Under föreningens första år var den huvudsakligen "en sällskapsklubb på 15 à 20 personer. Föreningens medlemmar höllos visserligen tillsammans av det stenografiska intresset, men måhända ännu mera av det nöje, som det personliga umgänget medförde" (TfSS 1917:42—47, s. 12). Föreningens andre ordförande, Ringertz, sökte intressera skolungdomar att delta i föreningens sammanträden. Det infördes också gratiskurser för nybörjare i Beskowska skolans lokaler vid Engelbrektsgatan.

Ringertz berättade själv vid systemets 25-årsjubileum år 1917 (systemets start räknas från år 1892, då Olof W. Melin utgav den första läroboken i det nya systemet):

"Jag efterträdde som ordförande den stenografiska pampen Pehr Widegren, som var föreningens första ordförande. Jag övertog sålunda ett från stenografisk synpunkt sett ansvarsfullt arv. Jag fann emellertid snart, att den stenografiska skickligheten i snabbskrift ej spelade någon roll vid föreningens sammanträden. Där kommo visserligen stenografiska spörsmål under debatt, men huvudsakligen var föreningen vid mitt inträde en sällskapsklubb på 15 à 20 personer. Föreningens medlemmar höllos visserligen tillsammans av det stenografiska intresset, men måhända ännu mera av det nöje, som det personliga umgänget medförde. Vid inval av nya medlemmar granskades därför, ehuru i all tysthet, den föreslagnes lämplighet ur sällskaps-synpunkt.

Jag beslöt emellertid snart att lägga föreningen i en — för att tala nutidens språk — mera demokratisk riktning, särskilt genom att söka få in skolungdom samt elever vid handels-skolor, och det utan avseende på ynglingens kavaljersmässighet eller flickans motsvarande egenskaper. Det väckte just icke allmänt gillande, och ett par av våra "stiligaste" flickor vände föreningen också snart ryggen. Det infördes även gratiskurser för nybörjare, vilka

Ordförandelängd

(med reservation för osäkerhet under de första åren)

1897—99	Häradshövding Sven P-son Lagerberg
1899—1902	Kapten N. C. Ringertz
1902—15	Kassör, kontorschef Carl Smith
1915—20	Överste S. Falk
1920	J.O. Gyllenspetz
1921	Arkivarie Pehr Widegren
1922—26	Notarie Erik Elfner
1926—31	Fröken Ella Arenander
1931—38	Notarie Erik Elfner
1938—41	Redaktör Folke Hähnel
1941—56	Riksdagsstenograf Karl Erik Skarvall
1956—64	Riksdagsstenograf Thord Elfner
(1964—82 var föreningen passiv)	
1982—85	Barbro Ekdahl
1986—87	Gun Holmqvist
1988—90	Eva Hultström
1990—91	Madeleine Ahl
1992—	Yvonne Philipsson (Eriksson)

"stenografistunder" i regel föregingo eller avslutade föreningens sammanträden, vilka sålunda i början voro mycket täta och höllos i Beskowska skolans lokaler vid Engelbrektsgatan. Härigenom och genom medlemmars privata verksamhet växte föreningens medlemsantal snart betydligt."

(Utdrag ur Ringertz, N. C., Från det stenografiska livet i Stockholm på 1890-talet. TfSS 1917: 42—47, sid. 11f.)

Ringertz anger här Pehr G. Widegren som föreningens första ordförande. Dess första ordförande var dock Sven P:son Lagerberg. Troligen efterträddes han av Pehr Widegren som sedan 1899 efterträddes av Ringertz.

Föreningens verksamhet under "storhetstiden" 1902—1931

Föreningens första årtionde ägnades åt aktiv spridning av det melinska stenografisystemet och därmed präglades det också av systemstriderna. Man inbjöd i första hand arendsianerna till debatter i stenografiska spörsmål.

Vid föreningens bildande beräknades 4 000 personer känna till Melins system, vid 10-årsjubileet antas 30 000 ha inhämtat kännedom om systemet.

Notarien Pehr Widegren var från 1896 lärare vid Schartaus handelsinstitut i melinska systemet där man föregående år prövat det arendska systemet. I januari 1899 antogs det melinska systemet som obligatoriskt läroämne vid Stockholms borgarskola med major Ringertz som första lärare och samtidigt blev det obligatoriskt ämne vid Påhlmans handelsinstitut. Andra handelsskolor följde efter.

Redan från början anordnades sköpningscirkel (TfSS 1899:1). Föreningen bedrev också undervisningsverksamhet (TfSS 1904:52). Redan år 1904 genomgick en första stenograf prov för erhållande av lärardiplom. Det var Ella Arenander (se kapitlet med biografiska notiser).

I Tidning för svensk snabbskrift 1934:15 berättar Ella Arenander om hur det började. "Hennes elddop kom i början av 1904 då hon inför den församlade Melinska stenografföreningen i Stockholm med överste Melin i spetsen skulle hålla en provlektion för att få Melinska stenografföreningens lärardiplom. Ordföranden Carl

Smith bjöd Arenander armen och förde henne till svarta tavlan. Uppgiften var att gå igenom första lektionen i läroboken. Hela föreningen var elever med alla pampar: Melin, Smith, Lindström, Fägersten med flera." Sedan hon fått sitt lärardiplom anställdes Arenander på Borgarskolan där hon fortfarande var verksam år 1934.

Samma år fick Dagmar Svensson lärardiplom (TfSS 1904:25). Så tidigt som 1903—1904 undervisades sammanlagt 396 elever i Stockholm i Melins stenografi vid Schartaus handelsinstitut och vid Borgarskolan samt privat av föreningens lärare. Under höstterminen 1904 undervisades närmare 500 elever i Melins stenografi i Stockholmsföreningens regi.

Mötena under pionjärtiden var talrikt besökta. I mars 1905 t ex deltog ett 50-tal medlemmar. Intäkterna från medlemsavgifterna användes för att utdela priser till stenografelever. Redan då avsatte man 100 kronor för att fira föreningens 10-årsjubileum.

Vid sammanträde i maj 1905 fastställdes regler för pristävlingar och vandringspriser. Mötesreferaten upptas nu alltmer av redogörelser för tävlingsresultat.

I dec. 1905 väcktes i föreningen förslag om skolutervisning i stenografi. En ny läroverksstadga (1905 års läroverksstadga) skulle nu tillämpas. Eleverna kunde välja bort vissa ämnen. Föreningen ville försöka "intressera skolmännen för möjliggörande av stenografins införande i skolorna som valfritt ämne" (TfSS 1905:51).

Efterhand tillkommer spontana elevföreningar i stenografi vid läroverken. En melinsk stenografförening fanns vid Östermalms högre allmänna läroverk med 25 medlemmar (TfSS 1906:13). Melinska stenografföreningen i Stockholm skänkte priser också till läroverksföreningar utöver till Schartaus och Påhlmans handelsinstitut samt Stockholms Borgarskola.

I minnesskriften till den melinska stenografiens 25-årsjubileum 1917 beskrev kapten Einar Nordfelt sina erfarenheter av undervisningen i stenografi vid högre allmänna läroverk i Stockholm.

"Då jag för några år sedan hade tillfälle att under större delen av vintermånaderna vistas i Stockholm, hade jag nöjet att undervisa i Melins stenografi bl.a. vid högre realläroverken å Östermalm och Norrmalm samt högre allm. läroverket å Södermalm. Jag kan från denna verksamhet giva det omdömet, att elever av alla åldrar och klasser visade ett mycket stort intresse för stenografien, och att de av allt att döma funno ett verkligt nöje

av arbetet med detta ämne. Sedan systemet grundligt inlärts, förmådde också ett stort antal att synbarligen utan större svårigheter och på anmärkningsvärt kort tid uppnå goda hastigheter å för dem obekant text (huvudsakligen riksdagstext). — — — Många voro också de elever, som uttalade sin belåtenhet med att ha fått lära sig stenografi, i det de framhöllo fördelen av att kunna föra sina anteckningar under lektionstimmar och skriva sina "kladdar" till svenska uppsatser m. m. på stenografi. Emellanåt hände det också, att gossar kommo och läste upp för mig långa stycken ur tal och föredrag, som de passat på att stenografiskt uppteckna, mången gång stående bland åhörarskarorna, t. ex. vid högtidligheter på Skansen o. s. v. De försummade således icke att på egen hand söka förskaffa sig litet 'stenografisk praktik'! — — —"

(I: TfSS 1917: 42—47, även utgiven som Förenklad snabbskrift 1892-1917. Minnesskrift utgiven med anledning av den melinska stenografiens 25-årsjubileum. Stockholm 1917.)

Under läsåret 1905/06 (TfSS 1906:24) hade föreningens lärare i Stockholm undervisat 823 elever. 126 tävlande hade samma år deltagit i föreningens tävlingar. Utöver hastighetstävlingar förekom skönskriftstävlingar.

Redan under de första åren översattes Melins system till tyska, engelska och franska. Tre kvinnor som alla tillhörde Stockholmsföreningen har utgivit systemet på främmande språk: fröken Ebba Kjelleström (engelska), fröken Dagmar Svensson (tyska) och fröken Maria Rohdin (franska).

Ett Skolungdomens melinska stenografförbund bildades för sammanhållning mellan de olika stenografiska skolföreningarna.

I oktober 1906 (TfSS 1906:40) tillsatte föreningen en kommitté för firande av 10-årsjubileet.

Föreningen firade sitt **10-årsjubileum** den 28 mars 1907 (Melinska stenografförbundets arkiv, vol. Ö 1:1, Riksarkivet). Enligt verksamhetsberättelsen vid 10-årsjubileet var det kanslirådet C. J. Carlberg och notarien P. Widegren som 1897 stiftade Stenografiklubben. Den första styrelsen bestod av dessa två samt häradshövding S. P:son Lagerberg, fröknarna Arosenius, Stridsberg och Geete. Den 25 mars 1898 beslöts att klubben skulle kallas "Melinska stenografföreningen i Stockholm". Till styrelsen valdes majoren Ringertz, ordförande, kanslirådet Carlberg, vice ordförande, fröken Sigrid Geete, kassaförvaltare, fröken Eva Hasselrot, sekreterare. År 1902

ersattes Ringertz som ordförande av Carl Smith.

Vid 10-årsjubileet (TfSS 1907:14) skildrade föreningens sekreterare Sten Fägersten de viktigaste händelserna på det stenografiska området under 10-årsperioden. Fil dr Magne Wisén höll föredrag om "Talhastighetens ökande och dess konstaterande genom stenografi." Därefter skisserade Olof W. Melin systemutvecklingen från äldsta tider till våra dagar. Direktör Carl Smith som nu var föreningens ordförande talade sedan, delvis humoristiskt, om "Kvinnan som stenografiuppfinnare och stenograf". Sedan skedde prisutdelning varefter vidtog supé med ett 80-tal deltagande med många skålar och tal. Till kapten Melin överlämnades som minnesgåva en jättepokal i silver och till ordföranden Carl Smith en massiv silverplatta med textad adress. En praktfull bukett överlämnades till fru Melin.

I början rekryterade föreningen ett 20-tal medlemmar, vid 10-årsjubileet fanns över 100 medlemmar, varav 18 ständiga medlemmar. Under jubileumsåret 1907 undervisades ca 1 600 elever genom föreningens försorg.

Bland föreningens lärare kan nämnas kassör Carl Smith, fröken Ella Arenander, fröken Dagmar Svensson, kamrer Sten Fägersten, fröken Anna Axelsson m fl.

Under 1907 undervisade föreningens lärare cirka 1600 nya elever enbart i Stockholm (TfSS 1908:8). Priser till ett sammanlagt värde om 620 kronor utdelades under året. Som hedersledamöter kallades kanslirådet C. J. Carlberg och notarien P. Widegren.

I början av 1908 anordnade föreningen en tävlan för medlemmarna på tyska, franska och engelska. Ordföranden höll föredrag "Hur vinner man säkert stenografisk färdighet" (TfSS 1907:50, publicerad i 1908:1—8). "Gemensam supé, varefter sedvanligt angenämt nachspiel följde".

Under arbetsåret 1908/09 undervisades 531 nybörjare i Stockholm av föreningens lärare enligt uppgift vid ordinarie sammanträde i juni 1909 (TfSS 1909:26). Vid detta sammanträde fick föreningens sekreterare Sten Fägersten som bröllopspresent en första avgjutning i brons av föreningens blivande stora vandringspris "Stenografen" (föreställande en romare som skriver på en tavla med inskriften "Stenografi är framtidens skrift" och "Genom stenografi går vägen till kunskap och framgång"). Statyetten tillverkades av Hallbergs guldsmeds AB i Stockholm och hade utformats av skulptören Alfred Ohlson.

Styrelseberättelsen för år 1910 redovisade att arendsianerna har "i början af året genom fru Jetta

Medlemsavgifter, kronor

1899	1,50
1903	1,--
1905	3,--
1920	5,--
1957	8,--
1962	9,--

Åren 1964—1982 var föreningen passiv

1985	25,--
1987	35,--
1991	40,--
1992	100,--

Källor: Tidning för svensk snabbskrift samt årsmötesprotokoll.

Gott uppförande

Utdrag ur Stadgar för Melinska stenografföreningen i Stockholm (tryckta 1921):

§ 12

Skulle någon föreningsmedlem brista i gott uppförande exempelvis genom att störa föreningens sammanträde, kan ordföranden efter varning avvisa honom från vidare deltagande i föreningens sammanträden. Vid upprepade seelse kan den felande på styrelsens enhälliga beslut uteslutas ur föreningen och äro därvid till föreningen erlagda avgifter förverkade.

Bildtext: Stockholmsföreningens legendariske ordförande 1902—15 kassör Carl Smith porträtterad av Birger Lundgren 1937.

Lundgren påbörjat en synnerligen hänsynslös propaganda och sökt på allt sätt misskreditera det melinska systemet." Detta försök har misslyckats. Major Melins lärobok i Förenklad snabbskrift har under året utgått i sitt

50-tusende exemplar. "Major Melin har, stödd av Melinska stenografföreningen i Stockholm, insamlat intyg från landets större firmor rörande melinska stenografers tjänstgöring och hava dessa intyg under sista kvartalet 1910 offentliggjorts i Tidning för svensk snabbskrift". Frågor hos det melinska förbundsrådet har förberetts genom diskussion i Stockholmsföreningen, t ex beträffande stenografmärken.

Föreningens nyligen inrättade vandringspris statyetten "Stenografen" har för första gången erövrats av kand. Erik Elfner för en hastighet om 274 stavelser i minuten och det vid föreningens tioårsjubileum skänkta vandringspriset till Skolungdomens melinska stenografförbund har för tredje gången erövrats av studeranden Albert Lundman (252 stavelser). Kapten Einar Nordfelt har tillsammans med en kollega undervisat vid huvudstadens läroverk. (Källa: Styrelseberättelse för år 1910, Melinska stenografförbundets arkiv, volym Ö 1:1, Riksarkivet).

De oroliga tiderna under första världskriget märktes också i föreningens verksamhet. "Trots de oroliga tiderna och stagnationen i affärsvärlden denna höst visar de påbörjade stenografikurserna beträffande elevantalet endast en obetydlig minskning, tydande på att intresset för stenografi allt fortfarande är synnerligen stort " (TfSS 1914:45).

Mötena var, trots kriget, väl besökta. Under 1914 och 1915 noteras i mötesreferaten: ett hundratal medlemmar, ett åttiotal medlemmar, ett sjuttiofem medlemmar och 125 medlemmar.

Sedan Carl Smith flyttat från Stockholm utsågs överste S. Falk (se kapitel med biografiska notiser) till ordförande och Erik Elfner till vice ordförande. År 1916 blev kamrer S. N. Sparr-Hofstedt vice ordförande. Sekreterare var aktuarien Sten Fägersten.

Föreningens **20-årsjubileum** hölls 1917 (TfSS 1917:50 och 1918:2) på Hotell Kronprinsen. Sten Fägersten berättade vid jubileet om vad han kallar föreningens storhetstid under ordföranden Carl Smith. Föreningen ägnade sig åt att öka medlemmarnas stenografiska färdigheter. Inte minst ordföranden själv var mycket drivande. För att sporra till goda prestationer utdelades priser och instiftades vandringspriser. Föreningen delade också ut priser till handelsskolor och till stenografföreningar vid de allmänna läroverken. Som ett bevis på tacksamhet till ordföranden för det arbete han nedlagt på träningskurser skänkte föreningen ett vandringspris, ett

Styrelse för 1913

Melinska stenografföreningen i Stockholm hade den 8 dennes (= februari) sammanträde på Metropol under ordförandeskap av kontorschef C. Smith. Vid val av styrelse för 1913 återvaldes

kontorschef Smith, ordförande kapten E. Nordfelt, vice ordförande kamrer S. Fägersten, sekreterare fröken O. Liljenstolpe, kassaförvaltare samt fröken E. Arenander och kassör A. de Perre.

Källa: Tidning för svensk snabbskrift 1913: 9.

drakskepp i silver, för att under namn av "Kassör Carl Smiths vandringspris" bli föremål för tävlan bland föreningens medlemmar. Vid årsmötet diskuterades bl a platsanskaffning och träningskurser. Priser delades ut och hedersgåvor överlämnades till förre ordföranden Carl Smith: ett fat i drivet silver med inskription. Telegram utväxlades med överste Melin.

Bildtext: Kassör Carl Smiths vandringspris "Skeppet".

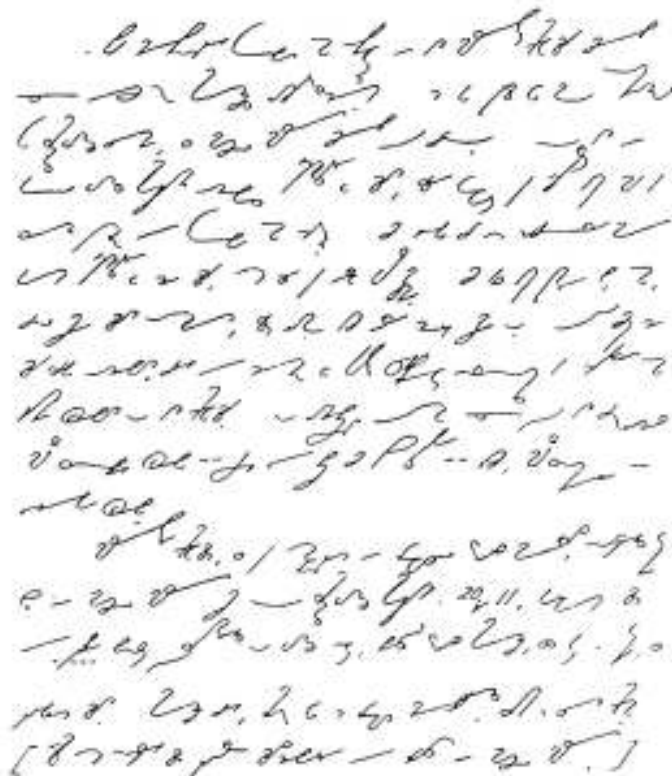
År 1917 översattes Melins stenografisystem till blindskrift. Den blinda flickan Elin Höök hade under Anna Axelsons ledning och på en särskild stenograferingsmaskin lärt stenografering och uppnådde en sådan hastighet att hon erövrade stenografmärket i guld.

Sten Fägersten berättar i sin bok *En återblick på Melinska stenografföreningens i Stockholm verksamhet under dess 30-åriga tillvaro*, sid 27 f.:

"Den mest uppmärksammade landvinning, systemet gjort under denna tid (= Svante Falks ordförandetid) är Melins systems överförande till blindskrift. Åran av detta tillkommer fröken Anna Axelsson, som på det brailleska blindskriftssystemet tillämpade melinska förkortningsprinciper. Härför måste konstrueras en särskild skrivmaskin, som snabbt kunde taga upp hastiga anslag. Fröken Axelsson lärde och tränade upp flera blinda, och att det härför fordrades mycket arbete och stort tålamod säger sig självt. Hennes bästa elev var fröken Elin Höök, som blev så skicklig, att hon till och med erövrade melinska stenografmärket i guld. Det var också en mycket uppmärksammat tilldragelse, då hon för 10 år sedan, eller på sammanträde 1917 erhöll denna välförtjänta utmärkelse. Fröken Höök har sedan i sin tur lärt upp andra blinda stenografer. Jag har åhört hennes lektioner och kunnat konstatera, hur tålamodsprövande det är. Hur duktigt det än var av fröken Höök att själv taga guldmärket, anser jag för min del det ännu skickligare av henne att, själv blind, träna andra blinda att bli goda märkestagare. Fröken Axelsson har, liksom många andra av föreningens särskilt framträdande arbetande medlemmar, för sitt arbete med de blinda belönats med föreningens plakett med vältalig inskription."

Ny vice ordförande efter von Sparr-Hofstedt blev direktör J. O. Gyllenspetz (se kapitel med biografiska notiser). Vid ett föreningsmöte år 1918 utdelades 50 märken: fyra guld, 17 silver, 29 brons. En polioskadad, Ernst Nilsson, kallad "vänstermannen", skrev med vänster hand och klarade silvermärket. Tecknen måste han lägga helt om, som en spegelbild, eftersom han måste skriva från höger till vänster (TfSS 1934:7).

Vid ett sammanträde 1919 (TfSS 1919:48) meddelas att skolöverstyrelsen gjort en framställning till ecklesiastikministern att det skulle råda fri konkurrens beträffande stenografiska system i folkskolans fortsättningskurser, dvs. inte ett monopol för Arends system.

Handwritten stenographic text in Melinska shorthand, consisting of two paragraphs of cursive symbols.

Bildtext: Utdrag ur Sten Fägerstens "En återblick på Melinska stenografföreningens i Stockholm verksamhet under dess 30-åriga tillvaro" (Stockholm 1927), s. 18—19 om ett melinskt stenografmärke.

År 1920 valdes (TfSS 1920:7) J. O. Gyllenspetz till ordförande och Sten Fägersten till vice ordförande. Årsavgiften höjdes från tre till fem kronor. Samma år antogs nya stadgar (TfSS 1920:11). Styrelsen utvidgades.

I Tidning för svensk snabbskrift (1921:44) refereras ett sammanträde i Fenixpalatsets klubbrum under ordförandeskap av arkivarien P. G. Widegren: "En avslutande hyllning ägnades vid sammanträdet föreningens före detta ordförande, överste S. Falk, och dess förutvarande mångårige sekreterare, Stenografförbundets nuvarande

kassaförvaltare, aktuarien S. Fägersten, till vilka föreningens plakett, "Stenografen", överlämnades. Falk blev hedersmedlem.

Ordföranden framförde därvid till överste Falk föreningens hemställan, grundad på ett med acklamation fattat beslut, att han ville mottaga hedersledamotskap i föreningen och jämväl mottaga dess plakett. Ordföranden ville även begagna tillfället att uttrycka sin och föreningens beundran inför det avundsvärda exempel överste Falk gav, i det han trots de överskridna 75 åren äger kraft och oförminskat intresse att som fullgod stenograf verka i stenografiens tjänst. Ordföranden hoppades slutligen att överste Falk alltjämt skulle vilja omfatta föreningen och dess medlemmar med samma välvilja och patriarkaliska intresse som då han var dess ordförande.

I sitt tal till aktuarie Fägersten framhöll ordföranden föreningens stora tacksamhetsskuld till honom, erinrade om den tid då han var föreningens allt i allo, om hans aldrig svikande intresse och hans uppoffrande arbete vid märkesprov och prisbedömningar etc. 'Han är fortfarande föreningens själ', yttrade ordföranden, ehuru han på grund av andra tränga göromål nödgats avsäga sig sekreterarbefattningen i föreningen. — Efter sammanträdet, som bevistades av bland andra överste Melin, följde supé med dans."

Stockholmsföreningens styrelsemedlemmar deltog också i andra stenografiföreningars verksamhet. Sten Fägersten och Ella Arenander invaldes som hedersledamöter vid femårsjubileet 1925-06-16 inom Stockholmspolisens stenografförening. Prisutdelningen förrättades av polismästaren. Hans öppningsanförande lød:

"Det är en särskild högtidlighet vid denna prisutdelning i år, ty Stockholmspolisens stenografförening kan i år se tillbaka på en femårig tillvaro. Jag har med glädje följt föreningsarbetet under dessa år och sett huru en del av medlemmarna uppnått lysande och vackra resultat. Stenografien är till ovärderlig nytta inom polisväsendet; det har också vid flera tillfällen visat sig att de polismän, som uppnått någorlunda färdighet i stenografi, ha haft stor nytta av densamma i tjänsten. Det fordras dock både ihärdighet och energi hos medlemmarna att uppnå sådana resultat som de ha gjort, men det kräver också att det finns en drivande kraft och en god vilja bakom det hela. Denna drivande kraft har vi i vår dugande och energiska lärarinna, fröken Ella Arenander,

Styrelse för 1920

Melinska stenografföreningen i Stockholm sammanträdde söndagen den 25 januari å Stallmästaregården. Sedan revisorernas berättelse för 1919 upplästs och ansvarsfrihet beviljats styrelsen, förrättades val av styrelse för 1920, varvid till

ordförande valdes direktör J. O. Gyllenspetz
vice ordförande aktuarie S. Fägersten
sekreterare banktjänsteman T. B. Carlsson och notarie W. Stenwall
kassaförvaltare fröken O. Liljenstolpe
biträdande kassaförvaltare fröken I. Lönnegren
klubbmästare fröken E. Arenander samt
till ledamot av styrelsen notarien hos första kammaren H. Eriksson.

Utdrag ur Tidning för svensk snabbskrift 1920: 7.

Stadshuset

"Det var under Falks tid, som föreningens namn odödliggjordes genom medlemmarnas frivilliga insamling till en kopparplåt på stadshuset och i samband därmed inskrevs i Den Gyllene Boken. Föreningen har visat sin åldrige ordförande, överste Falk, sin tacksamhet och erkänsla genom att överlämna en minnesgåva till honom på hans 75-årsdag samt genom att senare välja honom till hedersledamot."

Källa: Utdrag ur Fägersten, Sten, En återblick på Melinska stenografföreningens i Stockholm verksamhet under dess 30-åriga tillvaro, sid 29.

Styrelse för 1931

Melinska stenografföreningen i Stockholm hade årsmöte den 5 februari. Styrelsevalet fick följande utgång

notarie E. Elfner, ordförande, nyvald
 notarie E. L. Ekman, vice ordförande och sekreterare, nyvald till den senare posten
 Thor Fredborg, skattmästare, omvald
 kandidat Folke Hähnel, vice sekreterare, nyvald
 fröken Maj Jerlock, vice skattmästare nyvald
 direktör H. Lindstrand, klubbmästare, omvald.

Utdrag ur Tidning för svensk snabbskrift 1931: 7.

och det är hon, som vi till stor del ha att tacka för att de stenograferande polismännen kommit till så bra resultat." (Källa: Melinska stenografförbundets arkiv, volym Ö 1:1, Riksarkivet.)

År 1922 skedde byte på ordförandeposterna. Erik Elfner blev ny ordförande och Ella Arenander vice ordförande. Vid detta årsmöte diskuterades "skolskrift och debattskrift".

Vid ett högtidssammanträde fem år senare 1927 firades föreningens **30-årsjubileum**. Sten Fägersten talade om föreningens hittillsvarande verksamhet och uppehöll sig vid föreningens glansperiod under direktör Carl Smith. Till föreningens äldsta medlem överlämnades en silverbägare (TfSS 1927:9). Brevhälsningar upplästes från överste Falk, direktör Carl Smith, kapten Nordfelt, lektor Cronlund med flera. Överste Melin förrättade utdelning av märken och priser. Förbundet överlämnade till föreningen en silverpokal att användas som vandringspris.

Till föreningens 30-årsjubileum utgav Sten Fägersten ett häfte med stenografisk text (Sten Fägersten, En återblick på Melinska stenografföreningens i Stockholm verksamhet under dess 30-åriga tillvaro. Stockholm 1927). Fägersten påpekade att Carl Smiths mål var att sprida den melinska stenografien till så många som möjligt. Det försökte han uppnå genom att

a) skapa en duglig lärarkår

b) via tävlingar stimulera fram skickliga stenografer och genom att

c) försöka få in systemet i handelsskolor och på allmänna läroverk.

Den som ville bli lärare fick avlägga ett särskilt prov och fick därefter lärardiplom. Provet innefattade en demonstrationslektion med föredrag, ett hastighetsprov på 200 stavelser och en skriftlig avhandling över ett stenografiskt ämne. Den första som avlade lärarprov var Ella Arenander år 1904.

Flera pokaler liksom stenografmärkena tillkom under denna tid.

Vid 30-årsfesten som hölls den 19 november 1927 på Dramatens restaurang, festvåningen höll fil. mag. Helge Kökeritz föredrag över ämnet "En stenografilärares önskemål". Därefter följde diskussion och sedan gemen-

sam supé och dans "med utsträckt tid". 30-årsfesten samlade ett hundratal deltagare.

År 1928 blev Ernst L. Ekman (se kapitel med biografiska notiser) vice ordförande och Agnes Hansson sekreterare. Föreningens stora vandringspris "Stenografen" överlämnades för tredje gången till fröken Astrid Hultqvist som nu behövde ta detta pris en gång till för att behålla det för alltid. Hastigheten var 260 stavelser under tre minuter (TfSS 1928:8).

Perioden 1931—1964

Vid årsmötet 1931, då Erik Elfner blev ordförande, delade man ut en hektograferad tidning "Melinaren" till de närvarande (TfSS 1931:7). Av denna tidning som skulle vara ett medlemsblad för föreningen har endast ett nummer återfunnits i arkivet. Se s. 49.

År 1932 blev Folke Hähnel sekreterare i föreningen, TfSS 1932:13).

Samma år rapporterades (TfSS 1932:43) succès pyramidal för Melinska stenografföreningens i Stockholm kampanj som man utan alla formaliteter satt i gång för föreningens träningsverksamhet. Man hade spritt information till omkring 400 firmor, en mängd anmälningar hade strömmat in så man måste dela upp kurserna i flera avdelningar. Från Kooperativa förbundet kom 30 anmälningar. Gösta Julin och Fritjof Klasson ledde kurserna på KF. Andra kurser leddes av Maj Jerlock, Folke Hähnel och G. Arborén. Den drivande kraften i träningsrörelsen var Gösta Julin. Man försökte undvika handelsbrevtext och använde i stället allmänna ekonomiska texter.

Samma år tog Stockholmsföreningen initiativ till tävlingar mellan föreningar på olika orter. Enligt planerna skulle tävlingar anordnas samtidigt på de olika orterna och äga rum våren 1934 (TfSS 1933:40).

Krisen

Stockholmsföreningens ledande företrädare var starka och självständiga företrädare för en förnyelse av huvudläroboken i Melins stenografi. På uppdrag av Melinska stenografförbundets verkställande utskott hade tre systemnämndsledamöter 1929 utarbetat förslag till en ny lärobok (Ekman, Olof Werling Melin, s. 441). Den nya läroboken trycktes sommaren 1931 (författare var Herman Eriksson, Erik Elfner och Albert Lundman, kalla-

des senare Upplaga A, "den blåa") och demonstrerades vid årsmötet samma år. Läroboken presenterades bl a i Melinska stenografföreningen i Stockholm 1931-10-02. Melin ogillade den nya läroboken på flera punkter. Melin utgav därför tillsammans med Einar Nordfelt en egen lärobok (kallades senare Upplaga B, "den gröna"). Den utgavs 1934. De som utarbetat 1931 års lärobok var förankrade i Melinska stenografföreningen i Stockholm (Ekman, a.a., s. 452 ff). Vid Melinska stenografförbundets årsmöte den 7 oktober 1934 i Stockholm kritiserade Albert Lundman vissa skrivsätt i Melin-Nordfelts lärobok. Lundman menade att Melin-Nordfelts lärobok tillkommit i strid med stadgarna, dvs. utan att nya skrivsätt behandlats av systemnämnden och verkställande utskottet. Årsmötet refererades i Tidning för svensk snabbskrift på ett sätt som föranledde Stockholmsföreningen att anta en resolution mot Melinska stenografförbundet och att i juni 1935 ge ut en tryckt broschyr "Krisen inom Melinska stenografförbundet". Därpå svarade Melinska stenografförbundet med ett tryckt "Svar till Melinska stenografföreningen i Stockholm", där förbundsledningen skrev "Vi vilja dock inlägga en bestämd gensaga mot Stockholmsföreningens försök att på detta sätt upphäva sig till något slags högsta instans inom Förbundet med rätt och befogenhet att avsätta Förbundets förtroendemän, såvida dessa icke rätta sig efter föreningens krav." Melinska stenografföreningen i Stockholm återkom med genmäle i oktober 1935.

Genom förmedling av Stockholmsföreningens förre legendariske ordförande Carl Smith, som 1936 blivit förbundets ordförande, återställdes friden mellan de båda lärobokslägren.

Spex

Stockholmsföreningens sk högtidssammankomster under de första fyra decennierna brukade upptas av prisutdelningar (se separat kapitel), föredrag (se separat kapitel) och supéer med dans. På 1930-talet förekom också en rad spex. För dessa finns texter i Melinska stenografförbundets arkiv, volym Ö 1:2. År 1930 uppfördes det första spexet författat av notarien Ernst L. Ekman. Det var i en akt med prolog: "Priamos giftermålsbyrå eller stenografin i Troja". Det gjorde stor lycka (TfSS 1930:16). Bland personerna finns Helena, stenograf tillsammans med Priamos, kung i Troja, Achillevs, agent och amatörboxare, Odyssevs, resande i korta varor m m

och Kassandra, Priamos' dotter, språkkunnig.

År 1933 framfördes i föreningen spexet "Melin erövrar Kina" författat av Ernst L. Ekman med musik komponerad av notarien Gösta Torbjörn (TfSS 1933:13). Härom berättar Tidning för svensk snabbskrift (1933:13):

"Melinska stenografföreningen i Stockholm höll den 10 mars på Skansens Nyloft sitt högtidssammanträde under presidium av föreningens mångårige ordförande direktör Carl Smith, som efter en lång bortovaro kom upp till sammanträdet och genast anförtröddes klubban. Den avgående styrelsen omvaldes. Direktör Carl Smiths vandringspris för stenografering med 225 stavelsers hastighet utdelades till herr Lennart Lagerström, som även lade beslag på Melinska stenografförbundets vandringspris för stenografering under 12 minuter med en hastighet upp till 175 stavelser. Föreningens lilla vandringspris för stenografering med 175 stavelsers hastighet tilldelades fröken Karin Ericsson. Dessutom utdelades ett antal bronsmärken.

Efter sammanträdets slut uppfördes ett spex kallat 'Melin erövrar Kina', som mötte stort bifall. De uppträdande, vilka presterade ett betydligt mer än amatörmässigt arbete, voro herr David Holmgren, fröknar Maj Jerlock och Greta Ekegren samt herrar Herman Blomgren, F. J. Broberg och Folke Hähnel. Spexet var författat av fil. kand. Ernst L. Ekman och musiken hade komponerats av notarie Gösta Torbjörn." Bland annat förekom följande kuplett som refererar till Agnes Hansson och Folke Hähnel:

Fröken Hansson kritiserar
var och en, som reformerar
en förkortning eller två.

Och om Hähnel lär ut mp,
blir hon strax en stridbar kämpe,
under det hon tänker så:

Tänk vad Hähnel gör sig viktig, han som bara är obskyr.
Ni får tro mig eller inte, men de' jag som styr.

År 1934 framfördes sketchen "Auktoriserade stenografbyrå". Ansvariga den gången var Bertil Arborén och Herman Blomgren. Över femtiotalet medlemmar var närvarande. Det hölls kvicka tal, bl a av föreningens hedersordförande, direktör Carl Smith (TfSS 1934:28). Tidningen meddelar: "Under nachspielet utförde några av föreningens skådespelarför-
mågor en liten sketch

kallad 'Auktoriserade stenografbyrå', vars dialog och kupletter voro välspäckade med elakheter till sammanträdesdeltagarnas uppbyggelse. De närmast ansvariga voro denna gång herrar Bertil Arborén och Herman Blomgren.

Stämningen bland de närvarande, som uppgingo till över femtiotalet, var god och höjdes ytterligare genom ett par kvicka och eleganta tal av föreningens hedersordförande, direktör Carl Smith." Personerna i spexet var byrådirektrisen Shellock, direktör Gustav

Bildtext: I spexet "Abessinien segrar" som framfördes vid ett föreningsmöte 1936 medverkade bland andra Maj Julin som här utför krigsdans.

Adolf Bravator, kanalarådet von Holmare och ingenjör Stenoconi. Stridigheterna mellan Stockholmsföreningen och Melinska stenografförbundet antydde i följande inlägg av fröken Shellock: "Ja, Melinska stenografförbundet kan vi säkert räkna med som bundsförvant. Det är en sällsynt välordnad organisation. Inga som helst misshälligheter förekommer. Verkställande utskottet kan bestämma vad som helst, och styrelsen består av så vänliga personer. Dom går också med på vad som helst. Det är sannerligen märkligt hur initiativkraftiga och förståndiga dom är. Särskilt om man betänker ledamöternas arvode. Visserligen har dom just ingenting att göra, men i varje fall kan dom nått och jämt med stor sparsamhet existera på sina apanage. Det är rena turen om dom har annat arbete också."

År 1936 framfördes Ernst L. Ekmans spex "Abessinien segrar" som handlade om olika slags strider i Abessinien och på annat håll (bild av spexet på första sidan i nummer 3 av TfSS 1936). Bland personerna Haile Selassie, konungarnas konung, herre över Abessinien och alla lyd-länder och "en sömnig svensk riksdagsstenograf". Tvistigheter och strider inom den melinska rörelsen antydde, t ex i följande kuplett:

"I vårt Melinförbund är gräl
från morgon och till kväll,
där ingen längre vill ta skäl
men hellre tar till skäll.
Det är ett magasin med krut,
så eldfängt är det ju.
Där blir en explosion till slut:
då rämnar det itu."

År 1937 firades föreningens **40-årsjubileum** (TfSS 1937: 14—15) med högtidssammanträde på Hotel Carlton. Som hedersgäster hade inbjudits ett antal gamla medlemmar, bland vilka fröken Ella Arenander även representerade Stockholms borgarskolas stenografförening och Stockholmspolisens stenografförening. Telegram utväxlades med systemuppfinnaren och några av föreningens äldre medlemmar som var förhindrade att närvara.

Ordföranden, notarie Erik Elfner, höll ett anförande varihän bl a erinrade om att Melinska stenografföreningen i Stockholm är landets äldsta stenografförening och att föreningen, innan melinarna fick en riksorganisation, under många år behandlat och avgjort frågor, som

Styrelse för 1939

Protokoll 1938-12-09

— — —

§ 5

Vid det härpå följande styrelsevalet, som leddes av redaktör Ekman, omvaldes:

till ordförande: redaktör Folke Hähnel

vice ordförande: rektor Harald Wiklund

sekreterare: herr F. J. Broberg

vice sekreterare: kandidat Karl Erik Pettersson

skattmästare: fru Maj Julin

vice skattmästare: herr Thor Fredborg

klubbmästare: tjänsteman Herman Blomgren

samtliga med acklamation.

— — —

Stockholm i december, 1938

F. J. Broberg

berört alla landets melinska stenografer.

Förbundet hade till föreningen skänkt en plakett som i relief visade föreningens förnämligaste vandringspris, "Stenografen". Plaketten fanns i två storlekar. Den större utdelades nu till Ella Arenander och Agnes Hansson samt till Ernst L. Ekman och Fritjof Klasson.

År 1937 valdes Frans Josef Broberg till sekreterare i föreningen (TfSS 1937:2-3).

Vid ett högtidssammanträde 1938 (Stenografen 1938:2) rapporterades att föreningen haft träningsverksamhet med svensk och engelsk stenografi. Den svenska kursen hade bevistats av närmare 60-talet deltagare, den engelska av 8 deltagare. Kurserna hade letts av herrar

Bildtext: Stockholmsföreningens 50-årsjubileum 1947 i Grand Hotels festvåning.

Karl-Erik Pettersson och Frans Josef Broberg. Vid sammanträdet höll P. G. Widegren föredrag om statistiska rön ur "Frekvenser i debatten". Han hade gjort en undersökning av det svenska debattspråket och funnit att medellängden för svenska ord var 1,87 stavelser. Olika

forskare har beräknat motsvarande siffror för engelska till 1,43, franska 1,52 och tyska 1,94 (Stenografen 1938:2).

År 1940 meddelade föreningen att den måste avbryta sin kursverksamhet i mitten av april eftersom föreningens lärare blivit inkallade i beredskapstjänst. Man hoppades kunna få igång kursverksamheten till hösten (Stenografen 1940:4). Året därpå, 1941, rapporterades (Stenografen 1941:5) att föreningen kunnat glädja sig åt livlig anslutning till träningsverksamheten. Ett 70-tal deltagare i tre grupper hade deltagit. På grund av lärarbrist hade man upphört med utländsk stenografi.

Parallellt med Stockholmsföreningens träningsverksamhet fanns stenografföreningar vid Bar-Lock-Institutet, Norra latin, Kungsholmens läroverk, Östra real och Nya elementar (Stenografen 1942:3).

År 1943 fyllde Einar Nordfelt 70 år. Han var då alltjämt autograf för Tidning för svensk snabbskrift, en uppgift som han haft ända sedan 1915! Samma år överlämnade Sten Färgsten gåvobrev till Stockholmsföreningen med förlagsrätten till sin skrift till föreningens 30-årsjubileum, häftet En återblick på Melinska stenografföreningens i Stockholm verksamhet under dess 30-åriga tillvaro. Stockholm 1927, skriven på stenografi.

Föreningen firade sitt **50-årsjubileum** år 1947. Det firades i Grand Hotels festvåning med bankett för inemot 200 deltagare. Bl a var en av föreningens stiftare, kanslirådet C. Carlberg med (TfSS 1948: 1—2, Stenografen 1947: 5). Årsmöte hölls följande dag på handelskammarens lokaler, Västra Trädgårdsgatan 9. Vid 50-årsjubileet (TfSS 1948:1-2, se även Stenografen 1947:5) fick föreningen fyra sällsynta Kalevalasmycken (förvaras nu på förbundsexpeditionen) som gåva att användas som tävlingspriser. Gåvan överlämnades av professor Svante Dahlström, Åbo, som då var en av den melinska stenografins äldsta förkämpar. Representanter för den danska organisationen "Stenografisk selskab" överlämnade ett bronsfat. Huvudpunkten var festen på Grand Hotel, som utförligt redovisades i tidningen Expressen av "Galapetter". Allsång och tal förkom. Ordföranden Karl-Erik Skarvall höll ett kort tal. Ella Arenander talade, sjöng och deklamerade. Flera av de utländska gästerna talade också. Själén i festarrangemangen var fru Maj Julin.

I Stenografens minnesartikel noteras att Stockholmsföreningen sedan länge är konsoliderad och stark. De senaste årtiondena har en rad förutvarande medlemmar i läroverksföreningar i Stockholm varit verksamma. De

Styrelse för 1948

Årsmötesprotokoll 1947-12-03

— — —

§ 5

Valdes ny styrelse, som fick följande sammansättning:

Ordförande herr K.-E. Skarvall (omval)

Vice ordförande herr F. J. Broberg (omval)

Sekreterare herr J. Sköldvall (nyval)

Vice sekreterare fröken K. Ericsson (omval)

Skattmästare fröken Karin Fält (nyval)

Vice skattmästare fröken Barbro Bergholm (förut skattmästare)

Klubbmästare fru M. Julin (omval)

Posten som vice klubbmästare skulle fortfarande vara vakant.

— — —

In fidem

O. Nilsson

Styrelse för 1960

Protokoll 1959-10-03

— — —

§ 4

Härefter valde föreningen följande styrelse:

ordförande: herr Thord Elfner,
omval

vice ordförande: herr J. Sköldvall,
nyval

sekreterare: herr Filip Nilsson,
nyval

vice sekreterare: herr B. Holmberg,
omval

skattmästare: herr B. Hollberg,
omval

vice skattmästare: herr Ingvar
Olsson, omval

klubbmästare: fru Maj Julin, omval.

— — —

In fidem

Johnny Sköldvall

/avgående sekreterare/

Styrelse för 1964 (den sista före den passiva perioden)

Protokoll 1963-09-30

— — —

§ 5

Skred föreningen till val av styrelse. Fru Maj Julin hade skriftligen förklarat sig avböja ett eventuellt återval som klubbmästare.

Härefter beslöt föreningen välja som ordförande: herr Thord Elfner (omval)

som vice ordförande: herr Johnny Sköldvall (omval)

som sekreterare: herr Filip Nilsson (omval)

som vice sekreterare: fru Ulla Molin Dahl (nyval)

som skattmästare: herr Bengt Hollberg (omval)

som vice skattmästare: fröken Ingrid Svantesson (nyval)

Posten som klubbmästare skulle tills vidare hållas vakant.

— — —

In fidem

Johnny Sköldvall

har tidigt lärt sig att organisera träningsarbetet. Föreningens möten har huvudsakligen haft karaktären av träningskurser som haft det dubbla syftet att fördjupa medlemmarnas kunskaper i Melins system och att ge blivande stenografi-lärare tillfälle till praktisk övning.

Efterhand minskade föreningens verksamhet i omfattning, se kapitlet om kurser och träningsverksamhet.

Stockholmsföreningens funktionärer engagerades alltmera i förbundet. Erik Elfner medverkade vid ett möte med Stockholmsföreningen i december 1952. Enligt protokollet yttrade han bl a: "Nu föreföll det, som om förbundet hade tagit luften av föreningen. Det vore dock ställt utom tvivel, att föreningen hade en uppgift att fylla vid sidan av förbundet. Till denna föreningens tillbakagång funnes många orsaker. Kanske vore en förklaring att söka i den att några av styrelseledamöterna tillika vore funktionärer i förbundet, vilket lett till en olämplig personlighetsklyvning. Föreningen skulle leva sitt eget liv. Det borde inte vara omöjligt att finna unga krafter, som hade tid att ägna sig åt föreningens verksamhet. De skulle av förbundet få allt det stöd de behövde. Av dessa skäl borde därför ordföranden Skarvall, vice ordföranden Broberg, klubbmästaren Maj Julin samt kanske även andra, ersättas av andra."

Detta uttalande ledde till att mötet utsåg en särskild valberedning: Irma Eriksson, Maj Julin, Jan Källman, Filip Nilsson och K.- E. Skarvall.

Föreningen vilar 1965—1982

Redan i september 1963 noterade vice ordföranden Johnny Sköldvall (protokoll 1963-09-30) att "enligt förljudande skulle förbundets årsmöte föreläggas förslag om den organisatoriska uppbyggnaden av förbundet som på ett genomgripande sätt skulle ändra föreningens ställning". Melinska stenografförbundet ändrade sina stadgar så att medlemmar skulle vara direktanslutna och föreningar inte längre vara medlemmar i förbundet. Föreningen skriver (skrivelse 1964-10-19) bl a att "förslaget torde komma att påskynda en nedläggelse eller passivering av nuvarande lokala föreningar." Föreningen framhäver betydelsen av att lokal föreningsverksamhet i nya former på allt sätt underlättas. Förbundet borde tillhandahålla service för att nedbringa föreningarnas administrativa arbete och bereda dem ekonomiska möjligheter att bedriva sin verksamhet. Detta borde uttryckas i stadgarna enligt Stockholmsföreningens mening.

Vid Stockholmsföreningens årsmöte 1964-10-16 (protokoll) beslöts att föreningen skulle bli passiv från och med den 1 januari 1965. Förbundets årsmötesbeslut i november 1964 innebar att föreningarnas rösträtt skulle upphöra och ersättas av individuell rösträtt för enskilda medlemmar i stenografförbundet. Styrelsen uppmanade föreningens medlemmar att, om de ville "mera aktivt följa med i utvecklingen på det stenografiska området", skulle de anhålla om medlemsskap i förbundet. För årsavgiften 10 kronor erhöles då prenumeration på Stenografen. Om man enbart var intresserad av träningsverksamheten kunde man ansluta sig till föreningen Bar-Lock-Stenograferna. Vid utgången av det sista verksamhetsåret före "viloperioden" fanns 12 ständiga medlemmar och 109 betalande medlemmar. Behållningen vid årets slut var 1 766 kronor.

Föreningen återuppstår 1982

Vid förbundets årsmöte 1981 meddelar Anna-Carin Brunnkvist att man planerar att återuppta Stockholmsföreningens verksamhet (Stenografen 1981:17—18).

Föreningens första möte hölls 1982-02-16 på Medborgarskolan (Stenografen 1982:1, s 2). Barbro Ekdal och Gun Holmqvist ansvarade för starten och träningsverksamheten. I nummer 3 av Stenografen 1982 konstaterades att Stockholmsföreningen återuppstått efter en "nära 20-årig tillvaro i djupaste sömn." Det konstituerande sammanträdet hölls på Medborgarskolan. Föreningens uppgift skulle vara att bedriva träningsverksamhet på stor bredd. Nya stadgar antogs vid föreningsmötet.

I Stenografen 1984:9 berättade Ulf Oredson att föreningen hållit på i tre år med träningstillfällen varje vecka i Hamburgerbryggeriet eller i Gustav Vasa församlingslokaler. Föreningen hade 95 medlemmar och 15-20 kom varje gång på träningskvällarna. Medlemsavgiften var 25 kronor. Föredrag förkom också. Bertil Palmkvist och Stig Djurström hade t ex talat om rapidskrift och om stenografimaskiner.

Verksamheten under 1986/87 bedrevs dels i kommunens föreningslokaler i Bryggghuset, dels i riksdagshuset: stenografiträning med diskussion av skrivsätt, märkesprovtagning, stadstävlingar, höst- och våravslutningar. Avslutningarna har skett i riksdagshuset, Bryggghuset, på Fjäderholmarna, i Mosebacke etablissemang, som båtresa till Vaxholm eller vandring i Alvik-Tranebergsområdet. Vid avslutningarna har också förekommit redo-

Medlemsstatistik

1937	115
1949	148
1954	151
1964	121

Åren 1964—1982 var föreningen passiv.

1986	108
1987	88
1988	97
1989	103
1990	98
1991	99
1992	83
1993	94
1994	84
1995	70 (varav sex hedersmedlemmar)

Källor: Tidning för svensk snabbskrift, Stenografen och verksamhetsberättelser.

Föreningens resultaträkning

har det senaste decenniet belöpt sig till följande belopp i kronor

1986	2 834
1987	4 381
1988	4 623
1989	4 952
1991	8 340*
1992	8 616
1993	9 270
1994	8 448
1995	8 312

* Avser 1989/90 och 1991.

visning av Interstenos verksamhet, trolleri (Christina Nyman), rundvandring i riksdagshuset, kåseri av Frans Josef Broberg och Göte Schenning m m. Vid träningstillfällena har även engelsk och tysk stenografi förekommit.

År 1987 meddelade Stockholmsföreningen att den som återupptagen förening firat sitt femårsjubileum. Föreningen har ungefär 100 medlemmar. Man träffas till träning, diskussion om förkortningar och nya skrivsätt och har ibland temakvällar.

Stenografen 1988:3 meddelade att två av Stockholmsföreningens funktionärer Christina Nyman och Madeleine Ahl hade erövrat guldmärket. Jur. kand. Christina Nyman hade uppdraget som klubbmästare. Hon deltog i tävlingarna i stenografi i Florens 1987. Hon erhöll därvid diplom för en godkänd utskrift i praktikerklassen. Madeleine Ahl arbetade som sekreterare på ett maskinaktiebolag, hade genomgått riksdagens debattstenografikurs. Hon hade under flera år fungerat som föreningens träningsledare och hade deltagit vid flera VM-tävlingar i stenografi, och gjort goda resultat i flerspråkstävlingarna. Föreningen hade detta år drygt 100 medlemmar. År 1989 tog föreningen första priset i stadstävlingarna (Stenografen 1989:3). Britt Almström var ensam om att göra en felfri utskrift. För det använde hon bara 20 minuter.

Från 1990 är Frans Josef Broberg, Evy Ericsson, Johnny och Irma Sköldvall samt Göte Schenning hedersmedlem. Senare har Britt Almström valts till hedersmedlem.

Stockholmsföreningen kom som nummer två i stadstävlingen 1991 (Stenografen 1991:4). Siv Lindells utskrift, som var den bästa i tävlingen, fick ett hedersomnämmande.

År 1992 inbjöd Stockholmsföreningen andra föreningar att komma till Stockholm för att umgås och under trevliga former tävla mot varandra i stadshusets Bråvallasal (Stenografen 1992:1). Stockholmsföreningens ordförande, Yvonne Philipsson, svarade som auktoriserad guide för ett programinslag. Sammanlagt deltog tre personer utifrån landet och sju från Stockholm (Stenografen 1993:5-6).

Från och med Stenografen 1994:2 har Stockholmsföreningen årligen tillsammans med Örnsköldsviksföreningen stått för bidrag till ett nummer av Stenografen.

Under 1995 genomförde föreningen en enkät till medlemmarna för att få synpunkter på hur föreningens verksamhet borde utvecklas. Enkäten sändes till 80 med-

lemmar. Drygt hälften skickade in sina svar. Slumpmässigt utlottades som belöning fem presentkort vid våravslutningen.

Motiv för deltagande i föreningen angav de flesta vara att stödja föreningen och få information. Många angav som motiv att få träna hastighet och att få träffa stenografiintresserade.

Träningskvällarna borde främst ägnas åt att öva upp hastigheten och att lära nya skrivsätt. Bara ett fåtal ville ha sådana programinslag som läsning av stenografisk text eller kännedom om utländska stenografisystem. En majoritet av de svarande ville behålla nuvarande träningslokal i riksdagshuset.

Bland spontana programidéer som framfördes kan nämnas — tillämpning av Melins stenografi på tyska, engelska och franska

— kontakt med skolor i Stockholmsområdet som har stenografikurser för att därigenom rekrytera nya medlemmar

— kontakt med andra stenografiföreningar i Norden

— presentation av stenografiens tillämpning i olika yrken

— större variation beträffande val av träningsmaterial

— träning varje vecka alternativt en intensivträningsshelg

— systematisk sammanställning av förkortningar och nya skrivsätt som förekommit på träningskvällarna.

Styrelse för år 1996:

Yvonne Philipsson, ordf.

Ingvar Kohlström, kassör

Esse Lövgren, sekr.

Hélène Nilsson, klubbmästare

Ulf Wilund, träningskoordinator

Irène Ekblom och Karin Sirén,

suppleanter

Stadstävlingar: Stockholmsföreningens placering

1984 trea (Stenografen 1984:5)

1985 fyra (Stenografen 1985:5)

1986 etta (Stenografen 1985:4)

1987 fyra (Stenografen 1987:7)

1988 tvåa (Stenografen 1988:3)

1989 etta (Stenografen 1989:3)

1990 trea (Stenografen 1990:4)

1991 tvåa (Stenografen 1991:4)

1992 tvåa (Stenografen 1993:4)

1993 tvåa (Stenografen 1993:4)

1994 trea (Stenografen 1994:4)

1995 trea (Stenografen 1995:3)

1996 trea (Stenografen 1996:3)

Kurs- och träningsverksamhet, pris- och märkestagning

Alltsedan Stockholmsföreningens tillkomst har huvuduppgiften varit att sprida det melinska systemet och uppmuntra till goda prestationer. Av detta skäl tillkom vandringspriser och liknande utmärkelser liksom stenografmärkena. Varje år anordnade föreningen tävlingar i skönskrift och hastighetsskrivning. Från 1907 fanns två vandringspriser. Vid sammanträdena utdelades ofta av kapten Melin skilda skönskriftdikteringslappar, med vilkas hjälp en elev kunde öva sig själv utan att någon dikterade.

Stockholmsföreningen har också haft livligt besökta kurser. Efterfrågan på lärare blev därmed stor och föreningen antog 1903 särskilda bestämmelser för avläggande av lärarprov och ordnade förberedande kurser för sådant prov.

Föreningen erbjöd inte bara träning för de egna medlemmarna utan också för skolungdom. Enligt TfSS 1907:11 genomförde föreningen en hastighetstävling för skolungdom i åldern 14—18 år. Flera av de 14 tävlande uppnådde en största hastighet om 250 stavelser.

Ett nytt pris tillkom år 1908 (TfSS 1908:19), nämligen för referat, ett "referentpris". Samma år vanns föreningens vandringspris för tredje gången av Maria Rohdin, en medlem som överfört systemet till franska språket. Därmed fick hon behålla det för gott. Major Melin gav då föreningen ett nytt vandringspris bestående av en stor silverpokal. År 1908 beslöt man att göra inköp av utländsk stenografisk litteratur till föreningens bibliotek. (Troligen har föreningens bibliotek senare överförts till förbundets bibliotek.)

Bilder av och information om olika lokaler för föreningens sammanträden 1904—1920 (t.ex. Beskowska skolan, Hotel Metropol, Anglais, Hamburger Börs, Hotel Fenix, Minervasalen och Remingtoninstitutet) kan man söka genom besök på stadsmuseets faktarum. Man kan också gå in på stadsmuseets hemsida (www.stadsmuseum.stockholm.se/faktarummet). Man kan klicka på ”Barn & Skola”, sedan på ”Stockholmskällan”. På den sidan klickar man på länken www.stockholmskallan.se, och väljer ”Enkel sökning”. Då får man upp ett sökfält. Skriv Metropol i sökfältet. Då visas en beskrivning och en bild av Restaurant Metropol.

Restaurang Metropol

En framgångsrik krögare, Wilhelm Strandberg, som hade Djursholms restaurang, övertog restauranglokalerna vid Norrmalmstorg och gav sin nya rörelse namnet Metropol. Verksamheten övertogs efter hans död av änkan Hanna och sonen Wilhelm. Restaurangen var mycket välbesökt och berömd för sin goda mat.

Den måste upphöra 1919 då fastigheten köptes av en bank. Sista kvällen firades med många tal och skålar. Dinén kostade 20 kronor. Trots dyrtid innefattade den äkta sköldpaddssoppa, rökt lax och färsk potatis. Emil Norlander, Daniel Fallström och Karl Starbäck höll tal. "Om ingen annan restaurang vare sig förr eller senare har det kunnat sägas, att den var stamlokalen för hela Stockholm i samma bemärkelse som Metropol. Man kan tryggt tala om 'Metropoltiden' som ett stycke stockholmsk kulturhistoria. Epoken gick i graven, när världskriget kom och drog restriktioner i släptåg. Restauranglivet dog ut — gamla Metropol delade Rydbergs öde och blev bank." (tidningsklipp i faktabutiken på Stadsmuseet).

Det berättas att i oktober 1902 bestämde myndigheterna att brännvinet inte fick inkluderas i matpriset utan skulle debiteras separat med 15 öre per 5 cl. Detta påbud var ett hårt slag för restaurangerna. Söndags-Nisse uppger att Metropol försåg sina servetter med sorgkanter och brännvinskylaren med sorgflor. (Järbe, Bengt, Krogarnas Stockholm, s. 206).

År 1909 diskuterades att ge föreningens priser en särskild form (TfSS 1909:20). Föreningen antog förslaget att göra en statyett av en stenograferande romare iförd toga och skrivande på en tavla (se nedan om vandringspriset "Stenografen"). Diskussion om ökning av diktamenstiden från tre till fem minuter slutade med att tre minuter skulle bibehållas.

Vid ett senare sammanträde fick Erik Elfner första pris för stenografering i en hastighet om 268 stavelser (TfSS 1909:24).

Inom Stockholmsföreningen diskuterades frågan om stenografmärken. Härom berättar Tidning för svensk snabbskrift (1910:44):

"Melinska stenografföreningen i Stockholm höll fredagen den 14/10 sitt första sammanträde för hösten under ordförandeskap av herr Carl Smith och på sedvanligt ställe, restaurang Metropol. Sammanträdet var som vanligt talrikt besökt och bland andra hade föreningen nöjet se major Melin närvara. Efter protokollsjustering förelåg den segslitna frågan om stenografmärken till behandling. Denna fråga kan visserligen i stenografföreningen endast förberedande handläggas, ty det slutliga avgörandet ligger hos Melinska stenografförbundet. Efter en synnerligen livlig diskussion beslöts att nästan enhälligt förorda ett av skulptören Carl Milles utarbetat förslag.

Av de siffror, som förelåg rörande undervisningsverksamheten vid de av föreningens lärare ledda kurserna i Stockholm, framgick att i höst 391 nybörjare anmält sig. Då detta antal högst betydligt kommer att ökas genom fortsatta nybörjarkurser har föreningen all anledning att vara belåten. Dessutom må anmärkas att uppgift saknas från en del institut."

Beträffande det första utdelandet av de nya stenografmärkena meddelade Tidning för svensk snabbskrift (1911:21) följande:

"Melinska stenografföreningen i Stockholm avhöll lördagen den 20/5 sitt sista ordinarie sammanträde för våren å restaurang Metropol under ordförandeskap av herr Carl Smith.

— — —

Ordföranden förrättade därefter prisutdelning över de av föreningen anordnade sedvanliga vårtävlingarna. Föreningens stora vandringspris "Stenografen" (för hastigheter över 200 stavelser) jämte första pris erövrades av fröken Gerda Hofving för en hastighet av 250 stavelser i minuten, och föreningens mindre vandringspris (för hastigheter intill 200 stavelser), en utmärkt vacker pokal,

togs för tredje gången av fröken Astrid Hultqvist för en hastighet av 200 stavelser per minut. Fröken H. blev därigenom innehavare ständigt av detta vandringspris.

— — —
Härefter överlämnades ordet till major Melin, som yttrade följande:

'Mina damer och herrar!

Jag ber att vid detta tillfälle få giva ett uttryck åt min varma glädje och tacksamhet jag ser i detta första utdelande av dessa stenografmärken kanske mer än någon annan, och jag tror kanske mer än någon annan på den stora betydelsen av denna sak, som måhända för utomstående kan förefalla obetydlig, Det var inte i går, som denna fråga första gången kom på tal. Vi veta ju hur som frågan vid upprepade sammanträden i olika städer och vid olika förbundssammanträden grundligt har debatterats. Dock har alltid en överväldigande stor majoritet varit till förmån för utdelande av och antagande av dylika märken. Visserligen har vi ju hört, att det funnits de, som ansett dylika stenografmärken för "lullull", ja, att de bara skulle roa barn, som en person till och med uttryckte sig. Jag för min del tror dock fullt och fast, att den som tager detta för bara "lullull" har orätt, och att vi som varit i majoriteten har rätt, då vi tilldöma märken den allra största betydelse. Jag tror nämligen att värdet av stenografmärken, som symbol betraktat, är sådant, att det skulle komma systemet tillgodo, och jag är övertygad om, att jag har rätt, och att alla här skall med mig anse, att detta första utdelande av dessa stenografmärken så att säga är en av de stora milstolparna, som det melinska systemet passerar på sin väg mot målet. Det är visserligen sant, att detta märke i och för sig, tack vare den konstnärshand, som skapat detsamma, är en prydnad, som kan bäras med stolthet av vem som helst. Men det är mera än så, det är en symbol för styrkan hos det system, som med heder stått och segrat under så många svåra strider, och det är kanske i ändå högre grad en symbol för kraften, den milleska örnens kraft och uthålligheten hos dem, som förvärvat detsamma. Och sist och inte minst, tack vare den verkan, som det goda exemplet här i världen alltid har med sig, måste detta märke göra gott, ty det talar ett tydligt språk inför alla dem, som ännu inte hunnit så långt, men som se på detta märke med önskan att få det för att på sitt bröst sätta, inte en obetydlig prydnad, utan för att bli lika goda som bärarna, vilka de veta *en gång* under strängaste kontroll med detta system har segrat, har nått en

Lokaler för föreningens sammanträden

under de första decennierna enligt referat i Tidning för svensk snabb-skrift

Lokal vid stiftandet: Beskowska skolan 1897

Något av stamlokal i början av föreningens verksamhet var Hotel Metropol 1904, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1915

Andra lokaler:

Restaurang Riche 1905, 1914, 1915

Anglais 1905

Hamburger börs 1906

Sagaliden på Skansen 1907

Hotel Fenix 1907

Kvinnoklubbens lokaler 1916, 1917

Konstnärsklubbens lokaler 1918

Minervasalen 1920, 1921

Remingtoninstitutet 1921

Merkuri-Schartauanernas klubblokal 1923

Filatelistföreningens lokaler 1925

Källaren Fredens festvåning 1929

Hotel Atlantic 1929, 1930

hastighet, som även då det gäller bronsmärket visat sig tillräckligt för att praktiskt kunna använda systemet.

Jag vågar därför på grund av dessa skäl tro, att det nya stenografmärket skall bli till välsignelse för systemet och kraftigt befordra dess vidare spridning i vårt land och jag ber att i denna stund få giva uttryck åt min varma förhoppning att hundra sinom hundra av våra anhängare skall, även om de själva inte sätta stort värde på att bära en dylik dekoration, dock för den goda sakens skulle göra sig besvär att förvärva och bära detta märke."

År 1913 beslöts (TfSS 1913:11) om tider för tävlingar och märkestagning. Stenografmärken i brons, silver och guld kräver 150, 200 respektive 250 stavelser under tre minuters diktamen.

År 1919 meddelar Tidning för svensk snabbskrift (1919:4) en tillbakablick på vilka som erövrat Melinska stenografföreningens i Stockholm stora vandringspris statyetten "Stenografen", inrättat 1909, skulptör: Alfred Ohlson.

"Vi meddela här en förteckning på dem som under respektive år erövrat "Stenografen", jämte den därvid presterade hastigheten:

1910	Erik Elfner, 274 stavelser
1911	Gerda Hofving, 250 stavelser
1912	Densamma , 275 stavelser
1913	Densamma, 270 stavelser
1914	Hans Heimbürger, 280 stavelser
1915	Densamme, 260 stavelser
1916	Lisa Tillberg, 270 stavelser
1917	Hans Heimbürger, 280 stavelser
1918	Densamme, 300 stavelser.

Bildtext: Melinska stenografföreningens i Stockholm vandringspris "Stenografen", avbildad i Tidning för svensk snabbskrift 1909:42, s 1.

Som framgår av stavelseantalet för respektive år var striden hårdast vid senaste tävling, men trots 10 stavelers handikapp avgick kand. Heimbürger som segrare. Herr H:s prov är ordagrant återgivet och hans stenogram kan, trots den höga hastigheten, med lätthet läsas även av utomstående. Vi gratulera kand. Heimbürger till denna sista avgörande seger och till det välförtjänta pris, som han med berättigad stolthet nu kan betrakta som sin ständiga egendom."

Melinska stenografföreningens i Stockholm plakett (finns avbildad i TfSS 1920:14, s. 1) visar en romersk

skrivare sittande i profil. Den har skulpterats av Alfred Ohlson och har tilldelats

1916 Fröken Lisa Tilling

1917 Överste Olof Melin, grosshandlare O. Melin, överste N.C. Ringertz, kanslirådet C. Carlberg, kontorschef C. Smith, arkivarien P. G. Widegren och kassör A. de Perre, samtliga vid systemets 25-årsjubileum samt fil. kand. H. Heimbürger

1918 Fröken Anna Axelson och aktuarie G. A. Larsson

1919 Fröken Ella Arenander och kapten E. Nordfelt

Vid ett senare sammanträde 1922 (TfSS 1922:18) dikterades ett inlägg från riksdagen, utan redigering. Uppgiften för medlemmarna var att återge texten i tryckbar form. Det var så uppskattat att man önskade flera sådana redigeringsövningar.

Vid många sammanträden förekom också diskussioner om träningsverksamheten, undervisning, märkesprov etc.

Vid åtskilliga tillfällen delade överste Melin ut priser och märken (TfSS 1924:9).

Då Ella Arenander var ordförande 1926 ordnade föreningen träningskurser med henne som ledare, dels i hastigheten 125—175 stavelser, dels hastigheter upp till 260 stavelser. Avgiften per timme var 3 kronor (TfSS 1926:43).

Bildtext: Guldmärkesinnehavare tävlar om Melinska stenografföreningens i Stockholm vandringspris "Stenografen". Tävlingstexten läses av Ella Arenander. Tidpunkt okänd.

Vid ett senare sammanträde år 1928 anordnas korrekt-skrivnings- och välläsningstävling. Med diktamen på 125 stavelser under tre minuter blev Folke Hähnel segrare med endast ett fel (TfSS 1928:13).

Samma år ordnade föreningen även en träningskurs i debattskrift med Albert Lundman som lärare (TfSS 1928:39).

Det förekom också tävlan i hastighetsläsning av eget stenogram (tre minuter à 125 stavelser). Segraren, herr C. Börje, hade vid ett sammanträde 1929 tiden 1 minut och tre sekunder. Närmast kom segraren vid förra tävlingen, Folke Hähnel, 1 minut och 18 sekunder (TfSS 1929:46).

Även kurser och träning i tillämpning av Melins system på främmande språk förekom i Stockholmsföreningens regi. År 1936 anordnades en kurs i engelsk

Hotel Carlton

Den byggnad som hyste hotellet på Kungsgatan 57A uppfördes 1926—27 efter ritningar av arkitekt Knut Nordenskjöld. Då en renovering blev aktuell på 1980-talet hävdade Stadsmuseet att byggnaden hade stort kulturhistoriskt värde. Fasaden borde bevaras och 1920-talets fasadritningar användas vid renoveringen. Trapphuset borde bibehållas med golv och trappor i kalksten, stucklister, ursprungliga dörrar, smideshandledare och hissfront i smide. Även festvåningens dörrar och i största möjliga utsträckning snickerier och taklister i hotellrummen borde enligt Stadsmuseets mening bevaras vid renoveringen.

Lokaler för föreningssammanträden 1921—1946

enligt referat i Tidning för svensk snabbskrift

Något av en stamlokal under 1930-talet var Hotel Carlton 1934, 1936, 1937. Ofta använd var också Östermalmskällaren 1925, 1926, 1927, 1940 och 1941.

Bland andra lokaler kan nämnas:
Stallmästargården 1920
Fenixpalatset 1921, 1922, 1924
Hotel Kronprinsen 1922

Mosebacke restaurang 1936, 1939
Tranebergsstugan 1937, 1942, 1945, 1946

Restaurang Foresta, Lidingö 1937
Skansens Nyloft 1933, 1938

med Frans Josef Broberg som ledare. En särskild kursavgift (5 kr) togs ut, lite större än medlemsavgiften.

Om en prisutdelning år 1936 berättar Tidning för svensk snabbskrift (1936:11):

"Melinska stenografföreningen i Stockholm hade den 21 februari högtidssammanträde med prisutdelning. Fru Annie Wähl, född Sjögren, erhöll för tredje gången föreningens stora vandringspris "Stenografen" (250 stavelser), och "kompanjonen i firman Wähl", som föreningens ordförande uttryckte sig, poliskonstapeln Georg Wähl, hade erövrat direktör Carl Smiths vandringspris (225 stavelser). Vandringspriset för stenografering på varierande hastighet under 12 minuter gick till fröken Karin Eriksson och vandringspriset för 175 stavelser till kandidat Frans Josef Broberg.

Som illustration av tävlingsverksamheten kan nämnas prisutdelningarna vid föreningens 40-årsjubileum år 1937 (protokoll 1937-03-19):

— Föreningens vandringspris "Stenografen" gick till försäkringstjänstemannen Lennart Lagerström, som erövrat detsamma på en hastighet av 260 stavelser

— Direktör Carl Smiths vandringspris (225 stavelser, 3 minuter) tilldelades konstapel Georg Wähl

— Melinska stenografförbundets vandringspris ("12-minutersprovet") tilldelades fröken Elsa Börje

— Stenografmärket i silver tilldelades herr Karl-Erik Pettersson (senare Skarvall)

— Stenografmärket i brons tilldelades fröken Emy Falk, herr Rune Ekström och herr Axel Stenberg.

Det förekom också redigeringstävlingar inom föreningen. Vid en sådan tävling år 1937 dikterades ett utskottsanförande under tre minuter med en hastighet om 115 stavelser ordagrant från diktafonrulle i riksdagen. Delta-garna fick hemma redigera en utskrift utan luckor och med bästa möjliga språkliga redigeringar (protokoll 1937-06-08). I ett senare protokoll meddelas att de enda två som lämnat in redigeringar, makarna Wähl, tilldelats priset, nämligen en handbok i stilistik.

Från en prisutdelning år 1943 kan meddelas följande utdrag ur "protokoll fört vid Melinska stenografföreningens i Stockholm högtidssammanträdet den 6 februari

1943 kl. 8 em å Hotel Carltons festvåning.

§ 1 Vice ordföranden förklarade sammanträdet öppnat och vände sig i sitt hälsningsanförande särskilt till överstinnan Melin samt de många hedersledamöter och äldre ledamöter, som hedrat sammanträdet med sin närvaro.

— — —

§ 4 Härefter förrättade notarie Elfner pris- och märkesutdelning.

"Stenografen" erövrades för året av studeranden Göran Ohlin på en hastighet av 260 stavelser per minut

"Direktör Carl Smiths vandringspris" (225 stavelser/minut) hade likaledes erövrats av herr Göran Ohlin

— — —

§ 5 Stenografmärket utdelades till

i guld: fröken Gunhild Ekwall samt herr Göran Ohlin.

— — —"

Om Göran Ohlin, se kapitlet med biografiska notiser.

År 1943 inrättades ett vandringspris för snabbbläsning av eget stenogram. Diktamen skedde under tre minuter med 100 stavelers hastighet. Den förste segraren, fröken Ingrid Forsberg, läste 300 stavelser på 61 sekunder. Vid tävling i snabbbläsning av eget stenogram i juni 1946 vann Johnny Sköldvall över 15 andra deltagare. Han läste stenogrammet på tiden 50,8 sekunder.

Vid ett sammanträde i december 1944 diskuterades träningsverksamheten som blivit så populär att den svämmat över alla bräddar. Trängseln i lokalen var ibland besvärande. Det diskuterades också hur man skulle förfara med dem på låga hastigheter. Man stannade för att inrätta ett vandringspris för 10 x 125 stavelser.

År 1949 deltog ett tiotal medlemmar i en tävling mot Uppsala stenografförening. Den vanns av Stockholmsföreningen.

Under 1950 funderade några medlemmar av Stock-

holmsföreningen på att bilda en stenografisk studiecirkel (Stenografen 1951:3). Det blev dock ingenting av eftersom alla var upptagna. Ett nytt försök gjordes 1951 att starta en stenografisk studiecirkel i ilskrift. Anmälan skulle ske till Irma Ericsson (Stenografen 1951:3).

Vid ett sammanträde 1952-10-26 diskuterade föreningen kurserna som på senare tid inte väckt något livligt intresse. En förklaring till att träningskurserna fått mindre antal deltagare kunde vara att stenografikurser i annan regi numera inte är avgiftsbelagda och att nu kommit "med stenografin konkurrerande ljudupptagningsapparater". Eventuellt kan dock den åtstramande konjunkturen leda till en ökad tillströmning till kurserna, trodde man. Intresset för tävlingarna om föreningens vandringspriser har under det gångna året varit nästan obefintligt. Man borde göra reklam för tävlingar på höga hastigheter. De duktigaste aspiranterna till höga priser hade dock, enligt vissas uppfattning, sugits upp av riksdagen och därigenom diskvalificerats.

År 1953 införde föreningen en stenografisk annons i Dagens Nyheter med inbjudan till kurserna som indelades i fyra grupper med diktamen på hastigheterna 75—100, 100—125, 125—150 och 150—175 stavelser per minut. Deltagarantalet höll sig under året kring 65. Fyra kurser startade under ledning av Ingvar Olsson och Jan Kjellman med diktamen på olika hastigheter. Albert Lundman fortsatte leda kurser med träningscirkel med diktamen på 175—225 stavelser.

Stadstävlingen mellan Uppsala och Stockholm 1953 (Stenografen 1953:4) genomfördes med tiomannalag och 100 stavelers hastighet. Våren 1953 vann Uppsala, i oktober 1953 vann Stockholmsföreningen. Stig Ekermann föreslog en allsvensk tävling "mellan ett tiotal städer".

År 1953 hölls på värdshuset Draken i Sigtuna en gemensam föreningssammankomst med stenografer från Uppsala stenografförening.

Ännu 1954 (Stenografen 1954:3) hade Stockholmsföreningen träningskurser i fyra grupper: 75—100 stavelser, 100—125, 125—150 och 150—175.

År 1957 ansåg Frans Josef Broberg (protokoll 1957-10-25) att tillströmningen till kurserna nu var så låg att föreningen borde upphöra med sina avgiftsbelagda kurser och i stället gå in för små grupper på nivån 175 stavelser. Nybörjarkurser av experimentkaraktär borde kunna anordnas från och med våren 1958.

År 1960 genomfördes träningsverksamheten gemen-

samt med Bar-Lock-Institutet, ett tecken på den avtagande aktiviteten i föreningen.

Föredrag

Särskilt under föreningens första halvsekel förekom föredrag i stenografihistoriska och systemteoretiska frågor. I några fall finns föredragen refererade i Tidning för svensk snabbskrift. Föredragen avspeglar under de första decennierna de pågående systemstriderna men det förekommer också föredrag av rent praktisk art.

Föreningens möten var välbesökta. Enligt ett protokoll 1905, som omnämns av Sten Fägersten, var över 200 närvarande vid sammanträdet i fråga. Ett skäl till livligt besökta sammanträden var "de gedigna program, som man städse beflitat sig om att bjuda medlemmarna." Oftast förekom ett eller ett par föredrag i stenografiska frågor. Medlemmarna stenograferade föredragen och styrelsen utfäste priser till bästa referat.

Bland föredragshållarna förekommer självfallet ofta **Olof Melin**. Här följer några exempel på föredrag som han hållit:

Splittringen av den svenska arendska skolan (TfSS 1904: 11)

Vid vilket stadium av en stenografisk undervisningskurs böra eleverna tillåtas använda s k fria förkortningar? (TfSS 1904: 52)

Individualitetens betydelse vid förvärvandet av stenografisk färdighet (TfSS 1909: 47)

De tyska enhetssträvandena (TfSS 1914: 1)

Vid ett sammanträde 1912 redogjorde Olof Melin för de stenografipedagogiska principerna som varit vägledande vid utarbetande av den i dagarna utkomna nya upplagan av Läs- och skrivövningar i Melins stenografi. Vid ett senare sammanträde diskuterades "en del specialförkortningar".

Systemfrågan i Sverige (TfSS 1918: 12)

Lokaler för föreningssammanträden 1940—1962

enligt protokoll och sammanträdesreferat i Tidning för svensk snabbskrift

Under 1950- och 1960-talen var Melinska stenografförbundets lokaler på Lilla Nygatan den vanligaste sammanträdeslokalen: 1951, 1952, 1953, 1957, 1958, 1959, 1961, 1962

Andra lokaler var

Hotel Reisens festvåning 1940

Drottningholms värdshus 1941

Restaurang Fatburen 1947

Värdshuset Draken i Sigtuna 1954

Restaurang Gondolen 1952

Hotell Malmen 1956

En minnesfest

Föreningen fick hösten 1934 en inbjudan från förbundets verkställande utskott till den gabelsbergiska minnesfesten den 6 oktober å Hotel Carlton. På programmet för festen stod ett tal av överste Melin om "Gabelsberger i Sverige". Supé till en kostnad av 3 kr inkluderar öl, snaps, kaffe och servicepengar. För supédeltagarna: smoking.

Källa: styrelsens skrivelse med vidarebefordran av inbjudan, 1934-10-02, Melinska stenografförbundets arkiv, volym Ö 1:1, Riksarkivet.

Debattskriftsmetoder i äldre stenografiska system (TfSS 1925: 48)

"Ett modernt system" (TfSS 1926: 44). Troligen avses det melinska systemet.

De tironiska noterna (TfSS 1928: 8)

Kvinnan som stenograf i äldre och nyare tid (TfSS 1930: 8). Det redovisas på följande sätt i tidningen:

"Vid ett sammanträde 1930 höll överste Melin föredrag om Kvinnan som stenograf i äldre och nyare tid och yttrade bl a 'Vid nybörjarkurser brukar det länge visa sig att de kvinnliga eleverna fortare komma till resultat, så länge det inte gäller de högsta hastigheterna. Om kvinnornas lämplighet som parlamentsstenografer ha olika meningar uttalats. Faktiskt tjänstgör numera kvinnliga stenografer i många parlament; i den polska riksdagen är de till och med i stark majoritet. Som systemuppfinnare ha kvinnorna däremot icke gjort några värdefulla insatser. Endast två kvinnor ha utgivit egna stenografisystem — man är för övrigt inte säker på om den ena av dessa 'Lady Scott' verkligen var en kvinna — och båda systemen har endast kuriositetsintresse'" (TfSS 1930:8). "Föredraget mottogs med starka applåder av det övervägande kvinnliga auditoriet". Sedan följde supé och samkväm med dans.

År 1932 höll Melin föredrag om sin Afrikaresa: Skildringar från en resa till Nordvästafrika (TfSS 1932: 13). Om resan utgav Melin två häften I Norra Afrika vintern 1930—31. Stockholm 1933, 1934.

En annan flitig föredragshållare var **Pehr Widegren** som var en av Stockholmsföreningens grundare. År 1899 höll han föredrag om "Olika sätt att öka den stenografiska prestationsförmågan". År 1914 redovisade han förkortningar som han använder under stenografering i Stockholms stadsfullmäktige (TfSS 1914: 16). Samma år behandlade han frågan om starkare förkortningsprinciper (TfSS 1914: 51). Bland andra av hans föredrag kan nämnas "Förkortningsprinciper vid högre hastigheter (1919), "Stilistiska rön ur frekvenser i debatten" (sammanträdesprotokoll 1938-04-08). Föredraget åskådliggjordes med ett flertal diagram. Widegrens frekvensta-

beller förvaras på handskriftsavdelningen vid Uppsala universitetsbibliotek.

En av de tidigaste mycket uppskattade föredragshållarna var fil. dr **Magne Wisén**. År 1907 höll han föredrag om "Talhastighetens ökande och dess konstaterande genom stenografi". Föredraget publicerades i Tidning för svensk snabbskrift 1907: 44—47.

Den legendariske ordföranden under Stockholmsföreningens storhetstid, **Carl Smith**, höll också föredrag i föreningen. Ett som bevarats i referat är "Hur vinner man säkert stenografisk färdighet". Föredraget hölls 1907 (TfSS 1907: 50 och återges i samma tidning 1908: 1—8).

Den genom tiderna flitigaste föredragshållaren i föreningen var **Erik Elfner**. Som ung kandidat höll han år 1910 (TfSS 1910: 13) föredrag om stenografiens utveckling i Tyskland. Fem år senare (TfSS 1915: 15) handlade föredraget om principerna för bildande av förkortningar vid debattstenografering. Vid ett senare sammanträde samma år redovisade han det tyska systemet Scheithauer (TfSS 1915: 24). Samma år behandlade han förkortningsprinciper som tillämpas vid utarbetande av de nya förkortningslexikonerna (TfSS 1915: 47). Intresset för utländska system resulterade i ett föredrag 1921 om ett nyligen publicerat engelskt stenografisystem, utarbetat av George Walpole (TfSS 1921: 52).

År 1924 höll Elfner föredrag om förkortningar (TfSS 1924: 26), några år senare om "tillfälliga" förkortningar (TfSS 1929: 46). I ett föredrag 1931 om "stenografiska läsfel" använde sig Elfner av exempel från tävlingar och märkesprov liksom från stenografiska utskrifter i riksdagen (TfSS 1931: 13).

Elfners systemteoretiska intresse märks också i valet av föredragsämne 1934, då sammanträdesreferatet (TfSS 1934: 28) nämner att han höll "ett intressant föredrag över ämnet 'punkten'". Sammanträdet redovisas på följande sätt i tidningen:

"Melinska stenografföreningen i Stockholm höll den 9 mars sitt högtidssammanträde på Hotel Carlton.

— — —
Föreningens ordförande, notarien Erik Elfner, höll därefter ett intressant föredrag över ämnet 'Punkten'. Talaren gav först en kort historisk återblick på punktens användning i äldre system från Tiros över Pitmans och

fram till Melins system. Punktens lämplighet för utmärkande av skiljetecknet 'punkt' ansåg föredragshållaren tvivelaktig och rekommenderade i stället krysset. Det förekommer nämligen fall då man måste kunna absolut säkert utmärka gränsen mellan två meningar, framhöll herr Elfner."

Bland föredragen under 1940-talet kan nämnas ett om Kätterier i system- och undervisningsfrågor (protokoll 1941-10-25). År 1945 återkom han med föredrag om förkortningar och förkortningsprinciper, 1948 om systemtrohet vid bildande av ordbilder och 1950 om förkortningar i de nya läroböckerna.

Aktuarien, fil. kand. **Gustaf Adolf Larsson** fick föreningens utmärkelse på grund av att han hållit många uppskattade föredrag i föreningen. Han ägnade sig särskilt åt stenografihistoriska ämnen, t ex "Sveriges första stenografi" (TfSS 1908: 41), "Ett systems vandring" (TfSS 1909: 6), "De romerska stenograferna" (TfSS 1909: 42). Även allmänstenografiska ämnen förekom som "Stenografien i kommunal förvaltning" (TfSS 1914:23) och jämförelser mellan stenografi och vanlig skrift (TfSS 1915: 7) samt Ordet och skriften (troligen 1918).

Kapten **Einar Nordfelt** höll föredrag i föreningen 1907 om stenografiska förkortningsprinciper (Tidning för svensk snabbskrift 1907: 9). Nordfelt intresserade sig också för utländska system. År 1913 handlade ett föredrag om Riktlinjer för ett tyskt enhetssystem (TfSS 1913: 9). Ett år senare handlade hans föredrag om systemkännedomens och skönskrivningens inflytande på sluthastigheten i statistisk belysning (TfSS 1914: 5).

Riksdagsstenografen, tidningsmannen och Melinbiografen **Ernst L. Ekman** har hållit många föredrag i föreningen. År 1924 höll han ett föredrag om lättskrivenhet (TfSS 1924: 26). Året därpå handlade föredraget om Ehrlins stenografi (TfSS 1924: 42). Ett föredrag 1930 om en färd till det gamla Babylonien var av mera allmän karaktär (TfSS 1930: 48). Han utnyttjade erfarenheterna som riksdagsstenograf i föredraget "Vältalare i grodperspektiv" (Stenografen 1942: 3). Det systemteoretiska intresset återspeglas i föredraget "Förkortningar — till skada eller nytta? En praktiker försöker tänka teoretiskt" som hölls 1960 (Stenografen 1960: 6). Som lärare och läroboksförfattare hade Ekman haft anledning att fundera över systemets utformning. År 1961 höll han

föredrag med rubriken "Låt oss vara klåfingriga! Hur en radikal reform av vårt system skulle kunna se ut" (Stenografen 1961: 3).

Fröken **Anna Axelsson** höll ett uppmärksammat föredrag med demonstration som blev särskilt uppmärksammat i föreningen. Anna Axelsson hade utarbetat en tillämpning av Melins stenografi för blinda. Den blinda skrev på en blindskriftsmaskin och demonstrerade sin färdighet vid sammanträdet (TfSS 1916: 17, föredraget återges i 1916: 21—24).

Tillämpning av Melins system på tyska, engelska och franska uppmärksammades i föreningen särskilt under de första decennierna (TfSS 1904: 41, 1905: 11). År 1906 presenterade Maria Rohdin "Melinska systemet använt för franska språket" (TfSS 1906: 41) Hon gav ut en lärobok i ämnet. Fröken Kohn-Berge höll 1909 föredrag med rubriken "Några erfarenhetsrön vid stenografering på utländska språk" (TfSS 1909: 17).

Intresset för främmande system märks dels i föredragen om stenografi och stenografering i utlandet, dels i föredrag om andra system än det melinska som tillämpats i Sverige. Det gäller t ex Arends system (TfSS 1904: 11), Ehrlins system (TfSS 1920: 18), Brauns steno-grafi (TfSS 1921: 10), Hugo Reuters system (TfSS 1921: 24).

Det förekom också föredrag av icke stenografisk art. År 1918 hölls föredrag om Kvinnan i Orienten (TfSS 1918: 18). Kamrer Sparr Hofstedt höll 1919 föredraget "Några intryck från de första revolutionsdagarna i Berlin" (TfSS 1919: 22). Året därpå höll numera direktör N. Sparr Hofstedt föredrag med ljusbilder, "vilket livligt applåderades av de talrika åhörarna", om "Några intryck från en resa i Patagonien" (TfSS 1920: 42). Ett föredrag om gatuhandel och gatureklam i Berlin hölls på tyska år 1929. Det stenograferades av flera medlemmar. Den bästa utskriften belönades. (TfSS 1929: 41).

Biografiska notiser om prominenta medlemmar

Notiserna bygger på uppgifter i Tidning för svensk snabbskrift, Stenografen och Ernst L. Ekman, Olof Werling Melin.

Stenografiska hörfel

Under rubiken "Gubbar och grodor" kan bl a läsas:

— — — "Till slut ha vi lyckats att bringa samman en hel del lustigheter som verkligen begåtts av steno-grafer i Sveriges riksdag.

"Här går en intet ont anande flicka på gatan, och så faller det från riksdagshusets tak en trästubbe och dödar henne," sade en talare en gång, då en olyckshändelse inträffat vid riksdagshusets byggnad, men stenografen skrev: "och så faller det från riksdagshusets tak en prästgubbe och dödar henne."

"Det måste förvisso erkännas, att denna motion är dövstum" skrev en gång en stenograf som tydligen hört fel på ordet "dödsdömd".

"Herr talman!" börjar en talare sitt yttrande, åtminstone om man får tro den stenografiska utskriften, "jag skulle be att få säga några inskränkta ord."

"Jag vet av egen erfarenhet," yttrade en talare, om man nu skulle tro stenografen, "att om man dricker svagdrick med mycket margarin i, får man ont i magen." Drycken var emellertid inte så märkvärdig, som det lät, utan den innehöll icke margarin utan — sackarin!

"Detta arbete är särskilt ansträngande," sade en riksdagsman, "därför att det utföres nattetid." Men stenografen gjorde ett läsfel och meddelade, att arbete utförs "på nettotid".

Källa: "Melinaren" nr 4 utgiven av Melinska stenografföreningen i Stockholm. Melinska stenografförbundets arkiv, volym Ö 1:1, Riksarkivet.

Ella Arenander (1883—1958)

var Stockholmsföreningens första kvinnliga ordförande 1926-31 och hade dessförinnan från 1904 deltagit livligt i föreningens verksamhet, inte minst dess tränings- och tävlingsverksamhet. Hon var stenografilärare i Stockholms borgarskola, Påhlmans handelsinstitut, Stockholms polisskola och Kvinnliga kontoristföreningen. Få stenografilärare har utövat ett sådant omfattande och genomgripande inflytande för spridning av Melins stenografi som Ella Arenander.

Bildtext: Prominenta medlemmar i Stockholmsföreningen från vänster: Erik Elfner, Ella Arenander, Albert Lundman, Frans Josef Broberg, Ernst Leonard Ekman samt en ej identifierad person (Karl Erik Wandell?)..

Frans Josef Broberg (1915—2006)

var Stockholmsföreningens sekreterare 1938—43 och vice ordförande 1943—56. Han medverkade flitigt i föreningens tränings- och tävlingsverksamhet. Numera är han hedersmedlem i föreningen.

Broberg lärde sig stenografi i Norra latins stenograf-föreningen av två gymnasister som fungerade som lärare i föreningen, Folke Hähnel och Gösta Julin (Stenografen 1991:3). Broberg fick redan som ung förtroendeposter inom Melinska stenografförbundet. Han mötte där Carl Smith, Herman Eriksson, Ella Arenander, Erik Elfner, Albert Lundman med flera. I början av 1940-talet var han ledamot av verkställande utskottet. Han var förbundsordförande under åren 1960—89. År 1989 utsågs han till hedersordförande i förbundet (Stenografen 1994:6).

I en födelsedagsnotis i Stenografen 1994: 6 skriver Johnny Sköldvall: "Med sin koncilians och sin osvikliga förmåga att i det kritiska ögonblicket finna den avväpnande formuleringen räddade (han) sammankomster från att haverera, fick stämningen att vända och deltagarna att skiljas åt i en känsla av att lämna ett positivt och framsyftande möte." Folke Hähnel skriver i samma nummer av Stenografen bl a "Det är nästan omöjligt att på ett läsbart sätt beskriva hans förträfflighet, eftersom varje försök hotar att mynna ut i den trivialaste uppräknings av alla goda standardegenskaper i vår kristna kulturkrets, möjligen med undantag av fromhet och ordknapphet."

Carl Carlberg (1868—1955)

var en av grundarna av Stockholmsföreningen och deltog länge i arbetet med föreningen som vice ordförande. Han var under en tid hovrättsnotarie och under flera år ansvarig utgivare av Tidning för svensk snabbskrift.

Ernst L. Ekman (1904—1985)

redaktör och riksdagsstenograf, författare av den stora monografien om Olof Werling Melin. Ekman var engagerad i Stockholmsföreningen i olika funktioner, bl a som revisor, ledamot av pris- och märkesnämnden och som spexförfattare. Han fyllde också viktiga uppgifter i

Melinska stenografförbundet 1931—44 och var redaktör för Tidning för svensk snabbskrift 1931—33 och 1940—54. Ekman var riksdagsstenograf under 45 år. Johnny Sköldvall skriver i sina minnesord (Stenografen 1985: 8) att Ekman redan vid 14 års ålder erövrade silvermärket (då 200 stavelser per minut). Grunden var lagd för "en virtuos färdighet som senare skulle göra det möjligt för honom att oberört skriva ned även de snabbaste anföranden med en ögonfåglande stenografisk handstil." — Gösta Julin skriver i sina minnesord i Stenografen 1985: 8 "I yngre år deltog Ernst Ekman aktivt i det stenografiska föreningslivet. Mycket tack vare hans insatser för över 50 år sedan blommade det stenografiska intresset i Stockholm upp på ett sätt som ledde till stora framgångar för det melinska systemet."

Erik Elfner (1888—1968)

var ordförande i Stockholmsföreningen 1922—26 och 1931—38. Han var riksdagsstenograf från 1911 till 1958. Elfner var ordförande i Melinska stenografförbundet 1938—56 och blev sedan hedersledamot i förbundet. Elfner var livligt engagerad i systemfrågor och stenografipedagogik. Han var huvudförfattare till förbundets lärobok av år 1931 ("Upplaga A") och ensam författare till förbundets lärobok år 1954.

Thord Elfner (1925—1983)

var ordförande från år 1956 till år 1964, då föreningen gjordes passiv. Han erövrade guldmärket 1945 och inledde då sin yrkesbana som riksdagsstenograf. Han var under en period ordförande i Melinska stenografförbundets märkesnämnd. Under 1960-talet och början av 1970-talet var Thord Elfner ledamot av förbundets verkställande utskott. Under åren 1973—1980 var han ledamot av Melinska stenografförbundets förbundsråd.

Svante Falk (1845—1928)

var 1915—19 ordförande i Stockholmsföreningen. Som ung officer lärde han sig Gabelsbergers system men övergick senare till Arends system. Efter avsked från militärtjänsten flyttade han till Stockholm och lärde sig Melins system. Han var en flitig stenografilärare, bl a vid Pahlmans handelsinstitut (TfSS 1920: 51).

Vid överste Svante Falks bortgång innehöll Tidning för svensk snabbskrift följande notis:

"Melinska stenografföreningen i Stockholm sammanträdde den 16 mars. Ordföranden fröken Ella Arenander hyllade minnet av den bortgångne hedersledamoten överste Falk. Ingen har visat större intresse för systemet och föreningen än han, sade hon. Som stenografilärare gjorde han sig utomordentligt populär och han var även ovanligt skicklig och energisk. Om några elever hade svårt att följa med undervisningen, gav han dem gratis privatundervisning i sin bostad. Som ett exempel på hans energi nämnde hon att överste Falk vid omkring 70 års ålder stenograferade förhandlingarna vid ett sammanträde i Röda korset och själv för hand verkställde utskriften — över 90 helsidor. Sitt brinnande intresse för stenografien behöll han livet ut och ännu på sjukbädden brukade han livligt underhålla sig med besökande om stenografi och stenografiundervisning."

— — —

Sten Fägersten (1880—1951)

var sekreterare i Stockholmsföreningen 1902—1921. Han utgav år 1927 på stenografi "Återblick på Melinska stenografföreningens i Stockholm verksamhet under dess 30-åriga tillvaro". Fägersten arbetade yrkesmässigt som aktuarie i pensionsstyrelsen och var också verksam som lärare i Melins system vid Stockholms borgarskola, Påhlmans handelsinstitut m fl skolor i Stockholm. Under en lång period var han kassaförvaltare i Melinska stenografförbundet.

Sten Fägersten berättade 1934 på ett sammanträde om hur han hade börjat med stenografin. Han köpte 1895 den melinska läroboken och gick senare en fortsättningskurs för kapten N. C. Ringertz, som då var ordförande i Stockholmsföreningen. Fägersten deltog därefter i träningskurser. En bänkkamrat var Carl Smith. När överste Ringertz något år efter sekelskiftet avgick som Stockholmsföreningens ordförande, efterträddes han av direktör Carl Smith. Fägersten blev samtidigt sekreterare. De arbetade så tillsammans under cirka 17 år. Redan 1909, då Fägersten fick den första avgjutningen av bronsplaketten "Stenografen", kallades han för föreningens ständige sekreterare. Han omvaldes under 10 år till 1919, från vilket år han helt ägnade sig åt förbundet.

Johan Otto Engelbrecht Gyllenspetz (1871—1942)

var en kortare tid ordförande i Stockholmsföreningen år 1920. Gyllenspetz hade först lärt sig Arends system men övergick redan 1892 till Melins system och verkade för dess användning i affärslivet och i handelsskolor. Han utgav broschyrer, uppsatser och läroböcker, bl a en tillämpning av Melins system på norska språket. Han har också utgivit en småskrift "Om orsakerna till att Melins stenografi är lättlästare än Arends". Om hans konflikter med Melin, se Ekmans Melinbiografi.

Folke Hähnel (1911—1995)

var ordförande i Stockholmsföreningen 1938—41. Hähnel berättar (Stenografen 1991: 6) att han omkring 1924—25 anmälde sig till en kurs i stenografi som Melinska stenografförbundet anordnade i Östra realläroverket i Stockholm. Lärare var Ernst L. Ekman, då nybliven riksdagsstenograf. Man bildade en stenografförening i Östra real. Hähnel flyttade senare över till Norra latin, där det redan fanns en stenografförening, troligen bildad av Ekman. I Norra latins stenografförening ledde Hähnel stenografikurser. Bland eleverna fanns Frans Josef Broberg och Karl-Erik Skarvall. Hähnel blev medlem i Stockholmsföreningen vars ledare då var Ella Arenander. Hähnel var också verksam inom Melinska stenografförbundet. Redan som 18-årig invaldes han i överstyrelsen. Hähnel var också telefonmottagare, senare musikrecensent hos Dagens Nyheter.

Gösta Julin (1909—1994)

var riksdagsstenograf och gift med Maj Julin. År 1991 publicerade han boken "Herr greve och talman", som skildrar livet i den gamla tvåkammarriksdagen. Gösta Julin deltog i Stockholmsföreningens verksamhet och var bl a ledamot i pris- och märkesnämnden i slutet av 1930-talet och början av 1940-talet.

Maj Julin, f. Jerlock (1907—1992)

var skattmästare i Stockholmsföreningen 1936—42, vice sekreterare 1942—44 samt 1963—64, vice klubbmästare 1944 och klubbmästare 1945—63. Maj Julin medverkade

på 1930-talet i de spex som uppfördes i föreningen, författade av Ernst L. Ekman. Hon byggde upp Melinska stenograf-förbundets kansli och betydde mycket för förbundets verksamhet under 1940- och 1950-talen. Hon var en flitig läroboksförfattare och stenografilärare.

Albert Lundman (1890—1959)

verkade i Stockholmsföreningen som ledamot av pris- och märkesnämnden och som lärare. Bl a medverkade han i tillkomsten av den hektograferade tidningen "Melinaren". Lundman lärde sig Melins system på egen hand i skollåldern. Från 1913 till 1958 var han riksdagsstenograf. Han utgav en rad läroböcker. Bl a skapade han tillsammans med Herman Eriksson ilskriften med symbolisk beteckning av vokaler i förkortningar. Han hade flera funktioner inom Melinska stenografförbundet och var redaktör för Tidning för svensk snabbskrift och för Stenografen som tillkom 1938 på hans initiativ (Stenografen 1959: 5-6, 1984: 4). — Lundmans efterlämnade arkiv finns i Melinska stenografförbundets arkiv som deponerats på riksarkivet.

Olof Werling Melin (1861—1940)

Systemuppfinnaren Olof Melin invaldes i Stockholmsföreningen som hedersmedlem redan vid dess bildande. Han var då löjtnant. Melin började sin militära bana 1879 som volontär vid Älvsborgs regemente. Han avancerade till kapten 1901, major och chef för skjutskolan 1908. Efter tjänstgöring i högre befattningar vid Skaraborgs, Västgöta och Bohusläns regementen var han slutligen överste och chef för Bohusläns regemente 1915—21. Han var en nydanare av svenska arméns skjututbildning. Vid sidan av den militära banan utbildade han sig till sjukgymnast och gymnastiklärare och utexaminerades 1891.

En kusin till Olof Melins mor, Erik Dahlgren, som senare blev riksbibliotekarie och chef för Kungliga Biblioteket, lärde Olof Melin Gabelsbergers stenografiska system och han lärde sig också på egen hand Stolzes tyska stenografiska system och en del engelska system. I början av 1890-talet utvecklade

Bildtext: Systemuppfinnaren Olof Werling Melin, vid det första melinska stenografmötet 1905 (Tidning för svensk snabbskrift 1917:42—47, s. 5).

han sitt eget system på grundval av dessa erfarenheter. Med ledning av ordfrekvenstabeller formades hans systemutkast som 1892 publicerades under den programmatiska titeln Lärobok i förenklad snabbskrift af O. W. Melin. Läroboken var uppdelad i fem lektioner och omfattade sammanlagt 12 sidor. Vidare fanns tre sidor övningsexempel. "Enkelhetens idé förblev en hjärtesak för Melin genom hela livet" (Ernst L. Ekman, Olof Werling Melin, s. 151). Läroboken utkom i många upplagor och fick snabbt en stor spridning.

De första decennierna präglades av systemstrider. Så småningom kom systemet att förvaltas av Melinska stenografförbundet som utgav en rad olika läromedel.

Efter pensioneringen från den militära banan ägnade sig Melin åt sitt andra storverk, stenografiens historia, som utkom i två band 1927—29. Detta verk som byggde på årtal av utlandsstudier och Melins eget omfattande bibliotek av stenografilitteratur fick ett storartad mottagande internationellt.

Ernst L. Ekman har skrivit en biografi som huvudsakligen behandlar utvecklingen av det melinska stenografisystemet: Olof Werling Melin. Stockholm: C.E. Fritzes Bokförlag, 1971.

Filip Nilsson (1910—1976)

var stenografilärare på Bar-Lock-Institutet 1950—1975. Nilsson bildade år 1945 föreningen Örnköldsviks Melinare. Han har också verkat i Melinska stenografförbundets systemnämnd och vid lärarkurserna i Sigtuna. — I mars 1949 valdes Filip Nilsson till vice sekreterare i Stockholmsföreningen. År 1954 blev han sekreterare sedan Johnny Sköldvall flyttat från Stockholm. Han ersattes av Thord Elfner 1955, men blev åter sekreterare från 1959 till dess föreningen gjordes passiv år 1964. Att döma av protokollen deltog Nilsson flitigt i diskussionerna på mötena. År 1958 återupptogs tävlingen i snabbläsning av eget stenogram (2 x 100 stavelser). Då vann Filip Nilsson (39 sekunder).

Einar Nordfelt (1873—1956)

var verksam inom Stockholmsföreningen under de första decennierna. År 1919 blev han hedersledamot. Nordfelt avancerade till kapten vid Kalmar regemente. Han var stenografilärare, bl a vid Bröderna Påhlmans handelsinstitut i Stockholm. Han var medredaktör för Tidning för svensk snabbskrift och dess utomordentlige autograf 1915—1947. Han hade också andra skilda funktioner inom Melinska stenografförbundet och gav ut läroböcker. Nordfelt efterlämnade handlingar finns i Melinska stenografförbundets arkiv som deponerats på riksarkivet.

Göran Ohlin (1926—1996)

blev professor i nationalekonomi vid Uppsala universitet år 1969. Han var biträdande generalsekreterare i Förenta Nationerna i New York 1985—1992. Efter studentexamen i Stockholm bedrev Ohlin studier vid Stockholms högskola och tog fil. kand.-examen år 1948. Under studietiden verkade Ohlin som riksdagsstenograf vid sidan av studierna. Han skänkte en samling böcker i stenografiska spörsmål till Melinska stenografförbundet. (Källa: Stenografen 1960:3—4, även återgiven i 1983:10, nekrologer i Dagens Nyheter 1996-07-05 och Svenska Dagbladet 1996-07-09.)

Nils Conrad Ringertz (1859—1926)

var ordförande de första åren av 1900-talet. Han bedrev undervisning i Melins system. Bl a efterträdde han Pehr Widegren som lärare vid Schartaus handelsinstitut. Bland hans elever kan nämnas två blivande ordföranden i föreningen, Carl Smith och Ella Arenander. Ringertz militärbana ledde från underlöjtnant vid Älvsborgs regemente 1880 till överstelöjtnant vid Hallands regemente och överste i armén 1913. Därefter var han en tid ekonomichef vid Nordiska Museet och Skansen.

Karl-Erik Skarvall, tidigare Pettersson (1915—)

var Stockholmföreningens ordförande 1941—56. Han hade lärt stenografi under gymnasietiden i Stockholm. Under namnet Karl-Erik Pettersson blev han vice ordförande i Stockholmsföreningen i december 1939. Enligt föreningsprotokoll 1936-12-18 § 14: "På ordförandens förslag hurrade föreningen för två medlemmar som segrat i Melinska stenografförbundets säkerhetstävling respektive steno-gramtävling, herrar Karl-Erik Pettersson och Frans Josef Broberg." Vid ett kommande sammanträde (1937-03-19) utdelade ordföranden stenografmärket i silver, bl a till herr Karl-Erik Pettersson. Vid sammanträde i april 1938 valdes Pettersson till vice sekreterare. Samtidigt valdes Frans Josef Broberg till sekreterare (nyval). I december 1939 valdes notarien Karl-Erik Pettersson till vice ordförande i föreningen efter rektor

Harald Wiklund. Skarvall var assessor vid Stockholms rådhusrätt och riksdagsstenograf, senare rådman, lagman och hovrättspresident.

Johnny Sköldvall (1928—)

lärde sig stenografi som gymnasist. Enligt Stockholmsföreningens protokoll utdelades bronsmärket till Sköldvall i juni 1946. Han vann också över femton andra deltagare priset för snabbbläsning av eget stenogram på tiden 50,8 sekunder. Vid vårsammanträdet 1947-05-29 på restaurang Fatburen vann Sköldvall priset i snabbbläsning av eget stenogram vid dikta-men av 2 x 100 stavelser. Dagen efter föreningens 50-årsjubileum i november 1947 utdelades priser, bl a första priset i snabbbläsning av eget stenogram till Johnny Sköldvall. Vid sammanträde i december 1947 blev han föreningens sekreterare. Han organiserade då träningsverksamhet, tävlingar och märkesprov. Åren 1952—1965 var Sköldvall riksdagsstenograf, med avbrott åren 1953—1955 på grund av praktik-tjänstgöring i Umeå. Efter återkomst till Stockholm valdes Sköldvall 1957 till sekreterare och 1959 till vice ordförande i Stockholmsföreningen, ett uppdrag som han hade då föreningen "förpuppades" 1964. Numera är Sköldvall hedersmedlem i föreningen. Se s. 61ff.

Carl Smith (1877—1937)

var ordförande i Stockholmsföreningen 1902—1915. Hans ordförandeperiod har betecknats som Stockholmsföreningens storhetstid. Föreningen blev livlig och Smith arbetade engagerat för spridning av det melinska stenografisystemet. Han deltog också i systemstriderna med arendsianerna. Både som stenografilärare och föredragshållare har han betytt mycket för den melinska stenografiens spridning i vårt land. Han flyttade 1916 till Uleåborg i Finland, men återkom senare till Sverige och blev då sekreterare 1933—35 och ordförande 1935—37 i Melinska stenografförbundet.

Pehr Gustaf Widegren (1872—1943)

var en av initiativtagarna till Stockholmsföreningen. Han blev dess ordförande 1921 (TfSS 1942: 22). Widegren lärde först Gabelsbergers system och undervisade häri, men gick 1892 över till Melins system. Han blev den

förste melinaren som antogs som riksdagsstenograf år 1896. Han var också stenografilärare, bl a vid Schartaus handelsinstitut. Widegren var vice ordförande i Melinska stenografförbundet 1920—24 och dess ordförande 1924—27. Widegren, som blev fil. kand 1895. Widegren var riksdagsstenograf i 50 år och verkade som arkivarie i generalpoststyrelsen. — Widegren utgav ett språkvetenskapligt verk: Frekvenser i nusvenskans debattspråk. Riksdag, kyrkomöte, stadsfullmäktige i Stockholm och Göteborg. Morfologiska och fonologiska undersökningar. D. 1 (Morfem) utg. med anslag från Kungl. Maj:t, Stockholms stadsfullmäktige och Längmanska kulturfonden 1935. Någon ytterligare del har inte utkommit. Widegren har deponerat ett stenografiskt arkiv med bland annat ordfrekvenstabeller på handskriftsavdelningen vid universitetsbiblioteket i Uppsala.

P. G. Widegren

Bildtext: Pehr Gustaf Widegren var en av initiativtagarna till Stockholmsföreningen och dess ordförande 1921.

I följande kapitel redovisar några medlemmar sina minnen av verksamheten i Stockholmsföreningen.

Medlemmar minns

Johnny Sköldvall

En f.d. sekreterare försöker minnas

Detta bidrag gör avstamp i 1940-talet som sett ur melinskt perspektiv var det decennium då systemuppfinnaren gick ur tiden — och då Stockholmsföreningen firade sitt 50-årsjubileum. Det skedde i anslutning till Stenografförbundets årsmöte hösten 1947 med stor galamiddag och efterföljande baluns i Grand Hotells vinterträdgård, en glansfull tillställning. Jag vet, ty jag var med.

Det var inte mitt första möte med föreningen. Några år tidigare hade jag som nybliven gymnasist lärt mig stenografi på en frivillig nybörjarkurs. För att få diktamensövning började jag gå på föreningens träningskvällar. Jag var också med på ett par av föreningens vårträffar.

Ordförande i föreningen vid den här tiden var Karl-Erik Skarvall. Han var assessor vid Stockholms rådhusrätt och samtidigt riksdagsstenograf. Under 1950-talet var han även Stenografförbundets ordförande. Med allvarstygnd min, ofta lättad av spjuveraktiga infall, formulerade han sig i juridiskt fulländade perioder. Som stenograf var Skarvall inte bara snabb, han ägde en vacker handstil och var några år förbundets autograf, tills min fru övertog detta värv. Skarvall gjorde en framgångsrik domarkarriär och slutade som hovrättspresident.

Kort efter jubileumsfesten blev jag Stockholmsföreningens sekreterare. Jag ägnade mig bl.a. åt att organisera träningsverksamheten, tävlingar och märkesprov. Jag var ung och oerfaren och tänker därför tacksamt tillbaka på Maj Julin, som var den som då förestod Stenografförbundets kansli. Dessutom var hon föreningens klubbmästare och kände väl till verksamheten. Hon hade utmärkta personkontakter i stenografvärlden. Med mitt springande på förbundsexpeditionen provade jag hennes tålamod, men det frestades även av återkommande telefonsamtal från överstinnan Stina Melin, som Maj hade ynnesten att titulera "tant".

Träningskvällarna

Föreningens träningsverksamhet, förlagd till onsdagskvällar, var inte någon liten historia när jag kom med vid mitten av 1940-talet. Vi disponerade några lektionssalar i Bar-Lockinstitutets dåvarande lokaler på Mäster Samuelsgatan. En eller två grupper tränade på hastigheter upp till 100 stavelser, en på hastigheter mellan 100 och 125 stavelser och en tredje grupp på hastigheter däröver.

Vid sidan härav förekom hastighetsträning i informella grupper. Vid decenniets slut fanns en sådan grupp som övade sig på hastigheter kring 200 stavelser per minut. Vi var väl ett halvt dussin personer, mest herrar vill jag minnas. En kväll efter övningarnas slut stötte vi ihop med Albert Lundman. Han var förste stenograf i riksdagen där han med precision tolkade sina stenogram, ehuru de var skrivna med en bedrövlighandstil. Den dåliga handstilen var dock inte någon brist, den skärpte uppmärksamheten tyckte han.

Lundman började som riksdagsstenograf åren före *första* världskriget och var en man med krav. Nu var han ur humör för han hade kommit på en stenograf som inte kände till ordet "futil". "En sådan människa borde inte få vara stenograf", fastslog han uppbragt. Vi i gruppen höll masken i vår lika stora okunnighet och lomade sedan var och en till sitt för att ta reda på vad ordet betydde. Jag kom på att "futtig"

ger ett hyggligt minnesstöd åt vad ordet står för.

Tävlingar

För att stimulera till träning ordnade föreningen tävlingar om sina vandringspriser. Volontärpriset gällde hastigheten 100 stavelser per minut. Melinska Stenografförbundets vandringspris var vida mer krävande, med diktamen under tolv minuter på hastigheter från 125 till 175 stavelser per minut. Ett tredje pris var Carl Smiths vandringpris med dikta-men på 225 stavelser under tre minuter. Det priset var nog uppsatt som etappmål på vägen till guldmärket, som fram till 1950-talet förutsatte diktamen på 250 stavelser per minut under tre minuter.

Det finaste av föreningens priser var "Gubben", statyetten Stenografen. Minimihastigheten var, tror jag, 240 stavelser per minut. Vinnarhastigheten brukade vara 260—270 stavelser per minut. En mig veterligt sista täv-

ling ägde rum på våren 1960, då tävlingshastigheten var 260 stavelser per minut.

Något årligt tävlingsutbyte motsvarande våra dagars Stadstävling förekom inte. Under 1940-talets sista år utmanades föreningen av den dåvarande stenografföreningen i Uppsala. Vi tävlade enligt reglerna för det ovannämnda vandringspriset med tolvminutersdiktamen. De mycket kapabla Uppsalastenograferna vann, men stockholmarna fick revansch vid en ny tävling i mitten på 1950-talet.

De interna föreningstävlingarna glesnade under 1950-talet. De hade ju att konkurrera med märkesproven men också med Stenografförbundets årliga säkerhetstävling. På 1940-talet var den tävlingen ett stort evenemang här i Stockholm. Det fyllde en av Handelshögskolans stora föreläsningssalar med deltagare. Tidstypiskt nog ägde säkerhetstävlingarna alltid rum på en söndag, den dag i veckan då folk var lediga, för den var i huvudsak en tävling för yrkesverksamma stenografer. Än skulle det dröja tills tävlingen väsentligen blev en tävling för gymnasieelever.

Dessutom fanns ett annat, årligt stenografprov av kvalificerat slag, nämligen handelskammarproven. I dessa prov var lägsta hastighet 125 stavelser per minut med diktamen i *två* femminutersperioder. Högsta hastighet som kunde begäras var 250 stavelser per minut.

Föreningsmötena

Föreningens årsmöten var under 1940-talet sobra tillställningar förlagda till "lokal", gärna en festvåning i hotell Carlton på Kungsgatan. Som underhållning lär det ha uppförts spex på mötena, men det var före min tid. Efter hand blev årsmötena anspråkslösa tillställningar, till vilka en skara trogna medlemmar infann sig. De vårträffar jag nämnde inledningsvis dog ut av sig själva. Vid dem hade tävling i snabbbläsning av eget stenogram varit en återkommande muntration.

En av de trogna som kom till årsmötena var Agnes Hansson, en pensionerad stenografilärare vid Påhlmans Handelsinstitut. Hon var på många sätt värd att respektera, men det jag nu minns henne för är att hon med sådan energi förfäktade att hon företrädde det "äkta" Melins system, ty hon skrev tecknet för "s" i början av ett ord på och inte under skrivlinjen. Jag har senare förstått att hennes patos var en återklang av gångna

tidens strider inom Stenografförbundet om denna systemdetalj.

Sedan jag i början av 1950-talet blivit riksdagsstenograf hävdade Agnes Hansson lika energiskt att jag borde avgå ur föreningens styrelse, eftersom jag enligt hennes mening inte längre hade tid med föreningen. Hennes önskan blev tillgodosedd i och med att jag avslutade mina högskolestudier och lämnade Stockholm för att par års praktiktjänstgöring i Norrland.

Föreningen läggs ned

Efter återkomsten till Stockholm blev jag år 1957 på nytt föreningens sekreterare. Samtidigt blev min några år äldre vän Tord Elfner ny ordförande efter Skarvall. Tord och jag var även parkamrater som riksdagsstenografer. Tord var son till den legendariske första stenografen Erik Elfner och hade sin egen far som förman i riksdagen.

Föreningens träningsverksamhet hade gått i stå. Tord och jag försökte med specialkurser. Vi anordnade bl.a. en avancerad kurs med enbart riksdagsstenografer som alternerande handledare. Efter hand gled träningsverksamheten och märkesproven över på Bar-Lockinstitutet och den stenografiförening som bildats där på 1950-talet.

När det gäller föreningsmötena lockade Tord och jag med diskussioner i det omtyckta ämnet förkortningsteknik. För att få provocerande inledningar till diskussionerna vidtalade vi de framstående riksdagsstenograferna Ernst L. Ekman och Arnold Eriksson att visa sina egenartade men effektiva förkortningsmetoder. På det sättet kunde det bli möten med hygglig anslutning.

Det hjälpte inte. Vi är nu inne på 1960-talet och stenografiföreningarnas tid verkade vara förbi. Stenografförbundet tog konsekvenserna av utvecklingen och upphörde år 1965 att vara en överorganisation för anslutna föreningar och blev i stället en rikstäckande förening med enskilda personer som direktanslutna medlemmar. I det läget beslöt Stockholmsföreningens dåvarande styrelse att tills vidare lägga ned föreningens verksamhet. Så skedde utan att medlemmarna besvärades med någon extrastämma för att konfirmera åtgärden. Ingen protesterade.

Ulla Holm, sekreterare i styrelsen 1982 Stockholmsföreningen väcks till liv ...

En augustidag 1980 träffades det årets "Melinstipendiater" i Tällberg för en veckas samvaro i stenografins tecken. Det året hade stipendierna delats mellan stenografilärare och deltagare i riksdagens utbildningskurs, ett mycket glatt gäng skulle det visa sig. Från Melinska Semesterstiftelsen deltog Inga Ripa och bland deltagarna fanns också alla stenografers stenograf Göte Schenning.

Programmet fick vi själva utforma, lite stenografiträning då och då men också mycket annat, utflykter och

*Bildtext: Föreningens kassör
Ingvar Kohlström visar kolo-
nistugeområdet Kortenslund i
samband med våravslutningen
den 20 maj 1996*

glada upptåg. Under dessa dagar började några deltagare i riksdagsgruppen undra varför det inte fanns någon stenografförening i Stockholm när det fanns i Borås, Örn-sköldsvik och flera ställen ute i landet. Diskussionen tog fart och någon visste att det fanns en stockholmsförening som "låg i malpåse". Kunde den kanske återupplivas? Under hösten 1980 och hela 1981 fortsatte diskussionen men det dröjde ett bra tag innan allt var klart.

Vid ett mycket välbesökt möte i Medborgarskolans lokaler på Sveavägen den 16 februari 1982 antogs nya stadgar och styrelse valdes. Ordförande i denna första styrelse blev Barbro Ekdahl, en av initiativtagarna från Tällberg.

Under de första åren var träningskvällarna, som var förlagda till Brygghuset på Norrtullsgatan, mycket välbesökta, flera rum disponerades och alla kunde få skriva på den hastighet som passade. En fördel var också att lokalerna kunde disponeras utan kostnad, något som sedan upphörde.

Allt sedan återstarten har föreningen hållit igång med träningskvällar ett par gånger i månaden. Träningslokal finns numera på Sveriges Riksdag. Tyvärr är träningskvällarna inte lika välbesökta som i början men en liten tapper skara håller ställningarna och det är alltid full fart.

Gunnar Åhrberg minns

Jag vill inleda med ett nationalromantiskt epos som lyder: "Jag minns den ljuva tiden, jag minns den som i går, då oskulden och friden tätt följde mina spår." Detta leder mig tillbaka till åren 1947—1950 då jag gick på Praktiska mellanskolan i Uppsala och dess handelslinje. Jag minns hur stimulerande det var att delta i undervisningen i stenografi under ledning av riksdagstenografen Stig Ekermann. Stig var den mest entusiasmerande lärare jag någonsin har haft. Tänk vilken inlevelse han hade när han manade oss att på alla sätt förkovra oss i stenografi. Jag har tidigare i Stenografen berättat om hur han stimulerade oss att tänka på stenografi. De av oss som var speciellt intresserade i stenografi deltog också i tävlingar. Tänk om historielärare och svensklärare hade varit lika pådrivande. Vilka kunskaper hade man inte då haft.

Stenografi är alltså det ämne jag minns mest och bäst från min skoltid. Tack vare att jag minns så mycket av Stig Ekermanns lektioner, har jag under alla år kunnat

dra nytta av stenografins möjligheter i alla möjliga sammanhang från och till. Jag kallar mig själv för anteckningsstenograf.

Nu vill jag berätta om ytterligare ett användningsområde för stenografiska kunskaper. Jag har på gamla dagar erbjudits anställning som rådgivare på ett nyföretagarcentrum. Där hjälper jag personer som vill starta eget företag med råd och dåd. Jag är egentligen ett "bollplank" för idéer och frågor kring nyföretagande. Detta innebär att jag måste intervjua de personer som kommer till mig. Då gör jag valda noteringar på stenografi. Det går fort och det märks inte så mycket att det stör intervjuen. Om man skulle skriva med vanligt skrift skulle det vara ganska störande. Efter besökets slut sammanfattar jag vad jag skrivit ner och registrerar i min dator.

Tack till Stig Ekermann för vad han lärt mig och tack till Melinska stenografföreningen i Stockholm för att jag får delta i mycket givande träningskvällar.